JÄRWA TEATAJA

Põllumeeste ja asunikkude häälekandja.

Ilmub kolm korda nädalas: igal teisipäewal, neljapäewal ja laupäewal.

Toimetus ja talitus: Paides, Turuplats nr. 13. Kõnetraat 101 — Kõnetunnid kella 10—1 l. Tarwitamata jäänud käsikirjad häwitatakse ära, kui neile tagasisaatmiseks markisid ei ole juure lisatud.

Üksiku numbri hind 5 senti. Tellimise hind alandatud.

Wastutaw toimetaja Willem Wessart. Wäljaandja „Järwa Kirjastus ühisus“. Tellimise hind postiga: 1 aasta Kr. 6.— 3 kuud Kr. 1.70 ½ aastat Kr. 3.20 1 kuu Kr. 0.60

Kuulutuste hind: üks millimeeter ühel weerul: tekstis 8 sent., kuulutuste ühisel 5 sent.

Nr. 46. Paides, laupäewal 22. aprillil 1933. a. 8. aastakäik.

Diktaatorlikud wolitused Rooseveltile.

Tahab nõuda rahakursside rahwuswahelist stabiliseerimist.

Kulla wäljawedu Ameerikast keelati uuesti ära.

Washington, 19. aprillil. President Roosevelt andis teada, et keeld kulla wäljaweo kohta pannakse uuesti maksma ühendriikides. Keeld astub kohe jõusse. Selle üheks järeldusels on arwatawasti dollari nõrgenemine, wõrreldes teiste dewiisidega. Selle sammuga Roosevelt tahab lõwendada oma seisukohta eelseiswatel majanduslähirääkimistel, et nõuda rahakursside rahwuswahelist stabiliseerimist. Ühtlasi tahetakse sellega parandada koduseid kaubahindu ja krediidiolusid ning takistada deflatsiooni.

Liidureservpankade kubernerid tulewad waraametis kokku, et nõu pidada selle üle, kuidas kasutada pangaseadust, mis wõimaldab pankadele miljardite eest pangatähti wälja anda nende käes olewate eesmese järgu kindlustuste wastu.

Washington, 19. aprillil. Kommenteerides kulla wäljaweokeelu uuestimaksmapanekut warasekretär Woodin üles, et lähemal ajal awaldatakse määrused, mille põhjal wõidakse wälja wedada kulda, mis selleks juba walmis on pandud. Woodin möönis ühtlasi, et kulla wäljaweokeeld nihutab ühendriigid ära kullaalusest.

New York, 19. aprillil. Naelsterling tõusis siin täna umbes 30 senti, wõrreldes eilse lõppkursiga. Pärast tugewat langust dollar wõitis poole kaotuse tagasi. Naelsterlingi tänane lõppkurss oli 3,67, mis on ligi 16 senti lõrgem eilsest lõppkurssist.

Börsil üle 5000 aktsia läks uuesse tõusse. Paljud wäärtpaberid tõusid 1—11 punkti.

Washington, 20. aprillil. Kuuldawasti täna esitatakse kongressile seaduseelnõu, mis annab president Rooseveltile diktaatorlikud wolitused waluutaküsimustes. Arwatakse teadwat, et Roosevelt kinnitas ettepaneku, mis annab temale wõimu wälja anda uut raha, muuta dollari kullawäärtust ja luua komitee dollari stabiliseerimiseks.

Ülalnimetatud seaduseelnõu andwat president Rooseveltile ühtlasi luba sõjawõlamakse kulla asemel wastu wõtta hõbedas, muidugi teatawatel tingimustel.

„Loodame kogu maailma kullaalusele tagasiwiia.“

President Roosevelti seletus ajakirjandusele.

Washington, 20. aprillil. President Roosevelt seletas ajakirjanduse esindajale waluutaküsimuse kohta järgmist: Laupäewal meie otsustasime ja andsime täna teada, et kulda ei tohi enam ühendriikidest wälja wedada, wälja arwatud ainult kuld, mis kuulub wälisriikidele wõi mis läheb kaubahinnast tasakaalustamiseks. Meie tahame kaubahinnad uuesti üles wiia ja otsustasime seepärast anda wabaduse dollarile, mida wõlismaa spekulandid juba mitu aastat ründawad. See wiib meie ühele alusele wõlismaaga ja annab meile paremad wõimalused wõistluseks. Need meie wõiljaweokaubad, millel on maailmaturuhinnad, nagu näiteks puuwill, wõiwad sellest kasu saada, kui dollar langeb umbes 15 protsenti.

Praegu ei saa ennustada, milline saab meie järgmine samm. Meie eesmärgiks on tõsta kaubahinnad mõistlikumale tasemele. Oleks eksitus nimetada meie sammu kontrollitud inflatsiooniks. Meie ei kawatse tarwitada rahapressi meie wõiljamineku katteks, waid meie püüame saawutada kontrollitawa hindade taseme.

Meie ei kawatse ka, nagu ekslikult teatati, 5—6 miljardit meeletult wälja anda awaliteks eesmustelks, waid ainult nõutusteks produktiiwseteks ettewõtteteks, millega tööpuudust tõsiselt ja warsti wõidakse wähendada.

Meie loodame, et meil korra läheb kogu maailma mõnesugusel kujul kullaalusele tagasi wiia. Ei ole sugugi tarwis nõuda tulewikus kõrget kullakatet, näiteks 40-protsendilist, kuid waluuta peab stabiilne olema kõigis tähtsamates maades, kui soowitakse rahalisklemise arenemist. Ameerika waluuta muutub pärast wõrdlemisi lühikesi kõikumisi jälle kindlaks, sest meie rahanduspoliitika on terwesemuline ja meie rahandusliik seisukord, wõrreldes wõlismaaga, täiesti soodus.

Kas hiljem dollar tuleb ümberhindamisele, seda mina praegu ei teata. See oleneb rahwuswahelisest läbirääkimisest. Igatahes nüüd see olewat kaugema tulewiku küsimus. Igatahes on meil kullaiaselt kulda kõigiks seadusliteks tarwidusteks.

Belgia aumärk riigiwanemale.

Saadik Selys-Fanson andis üle Leopoldi ordu aumärgi ja kuninga isiklikku kaaskirja.

Neljapäewal kell 12 päewal andis Belgia saadik Riias Florent de Selys-Fanson riigiwanemale üle Belgia Leopoldi ordu kõrgema aumärgi. Aumärgil on kaasas Belgia kuninga isiklik kaaskiri. Saadik Selys-Fanson sõitis Riiast kohale neljapäewa hommikul.

Kas õnneks wõi õnnetuseks?

Milleks kujuneb piimaühisuste liidule af. Einpauli ülewõtmine?

Kõneledes af. Einpauli üleminekust piimaühisuste liidu kätte, tähendab ühistegelise liidu leht paljutähendawalt järgmisti: „Kas see ülewõtmine kujuneb E. piimaühisuste liidule õnneks wõi õnnetuseks, näitab tulewik.“

Nii siis, sügaw ohke piimaühisuste liidu pärast. Kas see põhjendatud on, seda meie ei tea. Iseäralik on aga ühistegelise liidu lehe teguwiis küll. Piimaühisuste liit on ühistegelise liidu liige, ühistegelne liit rewideerib teda, ühistegeline liit tunneb tema seisukorda kindlasti põhjalikult, ja kui niiüd ühistegelise liidu häälekandja oma liidu liikme poolt astutud sammu kohta märgib, et tulewik näitab, kas ei muutu see samm temale õnnetuseks, siis ei ole ta oma liiget mitte just kõige paremini soowitanud, ennem küll tema eest hoiatanud.

Niisugused sõnumid ühistegelise liidu häälekandjas mõjuwad seda halwemini, et piimaühisuste liiduga ei olda just wäga tuttaw, kuna ta oma aruannet hilisemal ajal awaldanud ei ole. Et ennast ühistegelise liidu häälekandja ohkete wastu kaitsta, ei jää piimaühisuste liidule küll muud üle, kui kõige kiiremas korras oma aruanne awaldada. Sealt näeb iga ühisuse tegelane ise ilma ühistegelise liidu häälekandja kaasabita, kas af. Einpauli lisasentsi eest maksetud hind, mis ajalehe teadete järele oli 1.200.000 kuni 1.500.000 senti, wõib kujuneda piimaühisuste liidule õnnetuseks wõi mitte.

Kalaranda uhuli paat surnuga.

Kolmapäewal kella 2 ajal uhuti lainetest Tallinna Kalaranda merelt paat, milles lebas surnuna Aegna saare komandantuuri kokk Karl Tomberg, 36 a. wana.

K. Tomberg oli pühade ajal käinud Kauna uulitsal oma ema ja õe pool. Kolmandal pühal sõitis ta Wiimsi, kust üüris kelleltki paadi, et sõita Aegna saarele. Merel oli sel ajal üsna tugew lainetus, puhus wali tuul. Wististi wäsis Tomberg sõudes ja lainetega wõideldes, surm tuli oletatawasti südamenõrkusest suure wäsimuse tagajärjel. Aerud olid merel kadunud.

Alkoholi kadunu ei tarwitanud. Põuetaskust leitti tal weidt üle 100 krooni raha.

Laip saadeti lahkamisele, mis peab selgitama surma tõeliku põhjuse.

Kommunistide falakuller tabati.

Petseri poliitiline politsei paljastas falakuulajate wõrgu

Hiljuti tabas poliitiline politsei Petserimaal, Liiwamäe jaama juures (Petseri lähedal) kommunistide falakulleri, umbes 30-aastase mehe, kes rahwuselt eestlane, N. Wene kodanik. Mehe nime ei peeta soowitawaks esialgu awaldada.

Falakulleri juurest leiti mitmesuguseid dokumente, mis ta süütegu tõendawad. Saadi kätte instruktsioone falakuulamise teostamiseks ja põrandaaluseks tööks. Juurdlus selgitas, et mees on juba õige palju kordi liikunud falaja üle piiri Eesti ja Wene wahet, ületades piiri enamasti Petserimaal, wahel ka Narwa taga.

Ta oli pidanud siin sidet õige mitmes kohas põrandaaluste tegelastega, muu seas olid tal lähemad sidemed Wõrumaal, Saalise wallas Robert Johansoniga, kes juba warem arresteeritud kui põrandaalune kommunist.

Falakulleril oli õnnestunud luua mitu falakuulamisepunkti, mis nüüd on likwideeritud. Wahi alla on wõetud peale falakulleri weel 8—9 isikut, kes tegutsenud kommunistide falaülesannete kasuks.

Tabatu oli wedanud falateateid niihästi Wenest Eestisse, kui ka Eestist Wenesse. Falakuulamise alal oli ta ülesandeks koguda teateid meie kaitsejõudude kohta, teda huwitasid kaitsewägede koosseisud, asukohad, raud- ja maanteed, sildade seisukord ja muud sarnased asjad.

Falakulleri süüdi on läinud kohtuwõimude kätte juurdlusele.

Werised lihawõtted Martnas.

Alimentide nõudmine wiis mehe tapmiskatsele.

Lihawõtte kolmanda pühapäewa õhtul laskis Martnas elutsew August Marjapuu Karl Welsmannile omatehtud pistolist haawlilaengu kubemesse. Mees toimetati samal õhtul Lääne maahaiglasse, kus haaw tunnistati elukardetawaks.

Umbes kella 9 ajal õhtul jalutasid Martna wahelisel teel noormehed Karl Welsmann ja wennad August ja Johannes Aviku. Möödudes kohalikust apteegist, kuulsid nad endi selja taga oma wihamehe August Marjapuu häält, kes neid ähwardas lasta. Mehed pöörasid selleepeale ümber, kuid enne kui nad midagi suutsid wastata, lõlas pauk. Welsmann, tundes walu alakehas, awaldas arwamist, et kuul teda on tabanud. Et aga walu polnud eriti suur, mindi koos umbes ühe kilomeetri kaugusel asuwasse wallamajja, et sealt telefoneerida kohalikule konstaablile, kes elab Paitaste mõisas. Kuna aga telefoni keskjaam oli hilise aja tõttu suletud, läks meestel weel enne kutsuda kohale wallasekretäri abi, kes elab umbes 2 kilomeetri kaugusel asuwas Ehmja asunduses. Wahepeal suurenesid aga walud Welsmannil kubeme piirkonnas. Arsti poole pöörates selgus, et haawlilaeng on tunginud õõhtu, läbistdes soolikaid.

Kuna walud suurenesid ja kiire abi osutus wajalikuks, kutsuti Haapsaluft kohale auto, millel haawatu saadeti Lääne maahaiglasse, kus haaw tunnistati elukardetawaks.

Hiljem selgus, et osa haawleid on tunginud August Avikule küljewarde. Tõsisema wigastuse eest kaitses teda paks palitu, mis haawlite jõudu tunduwalt nõrgendas.

Järgmisel hommikul arresteeritti kohaliku konstaablit poolt lasksa Marjapuu ühelt lähedalolewast saunast. Mees toimetati wanglasse.

Nagu kohalealt kuuleme, olemat laskmist põhjustanud wana wiha. Alimentide nõudmise protsessis August Marjapuult Welsmanni õe poolt esines kohtus tunnistajana ka Johannes Avik. Kuna Marjapuu protsessi kaotas, ähwardnud ta niihästi nõudja kui ka teised protsessiga seotud isikud tappa. Niüd kawatses ta nähtawasti oma ähwardust teostada.

Haawata saanud K. Welsmann on poissmees, kuna Marjapuu on abielus.

Jaapani ettewalmistused majandusliku blokaadi wastu.

Tokio, 19. aprillil. Lehtede teatel Jaapani walitsus on praegu walmistamas seadusteelnõu, mis wõimaldab Jaapanile mobiliseerida kõik oma abiallikad sel korral, kui teised riigid Jaapani Rahwastelliidust lahkumise tagajärjel peaksid alguma majandusliku blokaadi tema wastu. Uue plaani eesmärgiks on juhtida ja kontrollida tõõstuli riigikaitse ja majandusliku arengu mõttes. Mitmed ametkonnad olewat juba alanud ettewalmistustöid ses sihis.

Tokio, 19. aprillil. Jaapani puuwillaärib kawatsewad hoidotseerida India puuwilla. Sellekohast otsust olewat oodata lähemas tulewikus.

20 õpetatud aednikku Wahilt.

Üleriikliku aiandus-mesinduskooli kolmas lend.

Neil päewil lõppesid katsed Wahi üleriikliku õigustega aiandus-mesinduskoolis. Katsed, mida juhtis põllutööministeeriumi üleminspektor agr. Ümarik, andsid tõenduse kooli kõrgest õppetasemest.

Lõpetajaile antakse peale suuepraktikat wastawalt täiendustooli õpetaja, aiatöö instruktori wõi õpetatud aedniku kutsetunnistus.

Kooli sentsed lõpetajad on eranditult teenistuse leidnud.

Kooli lõpetanuks tunnistati järgmised õpilased: Alasi, Emilie (Saaremaa, Muhumaal); Ejs, Jenny (Tartumaa, Raadi w.); Goebel, Ekbert (Tartu); Henning, Johannes (Pärnumaa, Tahkuranna w.); Jaakson, Ida (Wiljandi mk. Uue-Wõidu w.); Jakobson, Gerhart (Tartu); Keel, Elmar (Wõrumaa, Haanja w.); Kingsepp, Alma (Tartumaa, Saare w.); Läänemets, Salme (Wõrumaa, Wao ch.); Lübeck, Helmy (Tartumaa, Laeva w.); Märtin, Heino (Wõrumaa, Jõksi alew); Mattis, August (Wõru maak., Wõhma w.); Meiesaar, Elmar (Wiljandimaa, Wana-Tõnassilma w.); Ots, Ernst (Tartumaa, Raadi w.); Polly, Richard (Tartumaa, Härjamõrme w.); Soosaar, Elja (Tartumaa, Saare w.); Unbrits, Alma (Harjumaa, Kehtna w.); Wahter, Leembit (Wõrumaa, Sirawere w.) ja Wellner, Armet (Wõrumaa, Restu w.).

Õpilaste wastuwõtmine eelseisuliste on juba alanud. Suure tungi tõttu rahuldatakse ainult eesmesed ülesandjad.

Pildil: Wahi aiandus-mesinduskooli õpetajad ja lõpetajad.

Inglased laiendawad Kohtla õliwabrikut.

Ehitatakse juure neli retorti.

Kohtlas asuwa New Consolidated Gold Fields Ltd õliwabriku juures on otsustatud ette wõtta laiendamine. Neljapäewal saabus wabriku direktor R. Duthy tagasi Londonist, kus tal oli firma peajuhatusega selles asjas nõupidamine. Seal ongi firma peadirektorid otsustanud siinsesse ettewõtttesse paigutada uusi kapitale ja ehitada juure weel neli põlewkiwi destilleerimise retorti. Ehitusega tahetakse teha algust ligemal ajal.

Praegu töötab inglaste õliwabrik Kohtlas nelja retordiga, lastes päewas läbi umbes 100 tonni põlewkiwi. Destilleerimisel saadakse peamiselt kütteõli, wähemal määral ka bensiini.

Põlewkiwikaewandust inglastel omal ei ole, waid kiwi saadakse riigi põlewkiwitöös. tuselt. Õliwabrikus on ametis praegu 60 töölist.

Uute retortide juurdeehitusel saawad tööd ka meie metalliwabrikud, sest osa sisseseadet walmistatakse kodumaal. Peenemad retortide osad tuuakse Inglismaalt. Wabriku toodanguwõime tõuseb laiendamise järele enam kui kahekordseks.

Mis puutub wabriku weel edaspidisesse laiendamisse, siis oleneb see inglaste arwates suuresti turu seisukorrast.

Moskwa annab järele.

Oodata Thorntoni ja MacDonaldi wabastamist wangist.

Moskwa, 19. apr. Adwokaat Braude, kes oli Thorntoni kaitsjaks Metropolitan Vickersi inseneride protsessis, esitas nõukogude liidu täitwale keskkomiteele palwekirja, milles palutakse wangistuskaristuse ümbermuutmist Thorntonile ja MacDonaldile. On loota, et palwe täidetakse ja et wangistuskaristus muudetakse ümber eluaegseks maalt wäljasaatmiseks.

Reuteri korrespondendi kuulmist mööda üksi Briti saatkonna liige ei wõta osa proua Litwinowa poolt täna õhtul korraldatawast ballist, kuhu on kutsutud kõik wälismaa diplomaatlikud esindajad ja wälismaa ajakirjanikud.

Nagu Briti saatkonnast kuulda, ei ole uut Briti suursaadikut enne 2—3 kuu Moskwasse oodata.

Nõukogude liidu täitew keskkomitee oma erakorralisel istungil wabastas proua Nordwalli nõukogude kodakondsusest. Proua Nordwall on wenelanna. Nelja kuu pärast ta loodab emaks saada.

London, 19. apr. Nagu Reuter hästiinformeeritud allikast kuuleb, on loota, et Wene kaupade sissewee keeld laotatakse, niipea kui Thornton ja MacDonald on wangist wabastatud.

London, 19. apr. Metropolitan Vickersi firma keskjuhatus Londonis teatab, et Monkhouse, Cushny ja Nordwall lahkuwad Moskwast homme. Enne oma juristonsulti tagasitulekut Moskwast firma ei ütle enam midagi Moskwa protsessi kohta. Firma awaldab oma rahuldust selle kohta, et tehakse jõupingutusi Thorntoni ja MacDonaldi wabastamiseks. Juhatus kinnitab, et nõukogude wallitsus on seni tasunud kõik summad, mis ta wõlgnes Vickersi firmale.

Arwatakse teadwat, et Vickersi firma tahab jätkata seniste lepingute täitmist nõukogude wallitsusega.

Wiljandisse asutati üleriiklise wabadussõjalaste ühenduse osakond.

Neil päewil alustas wäljaspool politikat seiswa üleriiklise wabadussõjalaste ühenduse Wiljandi osakond oma tegewust. Kuna kõigile wabadussõjalastele on kallis raske wõitluse järele wõidetud Eesti riiklik iseseiswus ja demokraatlik riigikord, siis tuntakse koha peal uue organisatsiooni wastu elawat huwi, sest seal elab edasi wabaduswõitluse aegne ühismeel ja kangelaswaim.

Ühenduse osakonna juhatusse waliti esimehelks J. Soots, abiesimehelks ja kassapidajaks J. Seitam, kirjatsimetajaks M. Raud ja ametita juhatuse liikmeks W. Männik.

Juhatusele tehti ülesandeks asuda energiliselt organiseerimistööle ja osakonna ümber koondada wabadussõjalast erakondluse peale waatamata.

Balti liidu

loomise wõimalused tulewad Eesti-Läti wälisministrite kokkusaamisel kõne alla.

Eesti ja Läti wälisministrite kokkusaamine on niüd määratud kindlaks 28. ja 29. aprillile. Minister Rei sõidab Riiga 28. aprillilks; teda saadab wälisministeeriumi poliitilise osakonna direktor Laretei.

Peale wastastikuse informatsiooni tulewad wälisministrite kokkusaamisel kõne alla Balti liidu loomise wõimalused ja üldisemalt puudutatakse wist ka Eesti-Läti tolliunioni küsimust. Läti on Balti liidu küsimusele wiimasel ajal osutanud erilist huwi ja ministrite kokkusaamisel selles asjas püütakse leida ühist platwormi. Pärast Salnais-Rei kokkusaamist on sõbata, et wälispoliitika juhtib selles küsimuses awaldawad kindlamaid seisukohti. Peale selle tulewat kõne alla maailma majanduskonferentsil osawõtmise küsimus ja seisukoha wõtmine noolerriigi-pakti asjus.

Lootusetuse meeleolu kaswatamine.

Mõnede Tartu professorite lubamatu esinemine.

Meile on wastuwõtmatu nii punane kui ka pruun imperialism.

Kui tahetakse kellegi wõitluswõimet halwata, siis katsutakse kõigepealt häwitada tema enesewaldust. Katsutakse temasse sisendada meeleolu, et tehku ta milliseid tahes pingutusi oma pääsmiseks, ta kaotus on möödapääsematu. Sellepärast, eks ole mõistlikum juba algusest peale jätta asjatut jõukulutust ning alistuda.

Nii talitasid need, kes omalajal tahtsid Eesti rahwast täielikult ära saksastada. Nemad seletasid, et Eesti rahwas on wäike minewikuta rahwakillukene, kel pole mingit wäljawaadet omaette rahwusena piisma jäada. Ainuke kultuuriline ilesanne, mis saksastajate arwates eestlastel ülle pidi jääma, oli end sulatada ühte suure Saksa rahwaga ja sellega saada ka saksa kultuuri osaliseks.

Täpselt samuti arutasid hiljem wenestajad; nemad soowitasid eestlastele walida wähem pahe ja nimelt liituda Wene rahwaga ning niiwiisi seljatuge omandada jakslaste wastu.

Et aga Eesti rahwas wõiks püsima jääda iseseisva rahwusena, seda lootust püüdsid nii saksastajad kui ka wenestajad üksmeelselt rahwa seas häwitada. Eesti rahwas wõis nende arwates olla ainult sõnnikuks kõrgema rahwa jaoks.

Need ajad on kaugel möödas, aga need mõtted ja katsed nähtwad siiski edasi elawat weel praegugi iseseiswuse ajal. Tuletame meele, kuidas enamlaste agendid usaldust meie iseseiswuse wastu püüdsid ja ka praegu püüawad häwitada: Eesti rahwas, ütlewad nad, olgugi poliitiliselt iseseisew, ei suuda tõlgi iseseiswaks jääda oma majanduslike lehwuse tõttu, ja sellepärast pöörakku ta juba negastt tagasi Egiptuse lihapottide juure ning liitugu suure ja rikka Wenemaaga.

See ilmselt Wene imperialistline propaganda jäi tagajärjetuks ja peale palgaliste agentide ei ole seda keegi Eestis lewitanud. Kuid nüüd näib pead tõstwat mingi uus mõttewool, mis küll hoopis teisest kandist näib algust saanud olewat, kuid mille tagajärjed Eesti rahwa wõitluswõime halwamiseks mitte sugugi wähised ei pruugi olla. Mõtleme esijoones kahe Tartu professori hiljutist esinemist meie rahwa tulewiku kohta. Üks neist, prof. Tammekann nimelt, on awaldanud kirjutuse, kus ta püüab selgeks teha, et meie oleme wäljasurew rahwas. Mis nõusugusel juhul teha, seda Tartu teadusemees ei ütle. Seda selgemini näitab seda aga tema kolleega ühiskonnist prof. Tennmann. Prof. Tennmann on nimelt hiljuti esinenud Pärnus mingil „wabadusõjalaste ja tsamaalaste" koosolekul ning seal selgel sõnal näidanud, et Eesti ainuke lootus ja pääsmine on Hitler. Üks kohalik leht jutustab sellest järgmiselt:

> „Prof. Tennmann ütles, et hitlerluse taga on suur jõud, millega meil tuleb arwestada nõusama kui kommunismiga — muidugi meie geograafilise asendi pärast, sest me oleme kahe wahel. Ja kui meil omas nõrkuses tuleks walida, siis kahklemata Hitler.
>
> Samaj ajal ta püüdis näidata, et me oleme tõiesti nõrgad. Kogu kõne lõpuosast pihi jääma mulje, et meil oleks asjata organiseerida wastupanu hitlerlusele, mille üheks wõitspoliitiliseks ülesandeks on Balttimaade wallutamine, kuhu kuulub ka Eesti. Ta püüdis sõwendada pessimismi Balti liidu suhtes."

Meie ei hakka arutama prof. Tennmanni kõne üksikasju, kuid see tõsiasi, et ta meid asetab seisukorda, kus meil enam muud pole walida, kui Moskwa punane wõi Berliini pruun imperialism, see on lubamatu. See on lokkuwarisemise meeleolu lewitamine, see on jõuetuse ja lootusetuse meeleolu sisendamine rahwa sisse. Mis meid kõige selle juures eriti rabab, on see, et niisugused allaandmise ideesid lewitawad ülikooli professorid. Meie rahwas on ülikooli heaks suuri ohwreid kannud, kuid mitte selleks, et meie noorsugu kaswataksid hauakaewaja hingeeluga inimesed.

Praegune aeg on muidugi raske ja keerukline, kuid peame end temast läbi wõitlema, ja seda me ka teeme. Tõsi küll, meie näeme jõude tekkimas, kellele Eesti olemasolu ei ole soowitaw, kuid samal ajal näeb rahulik waatleja ka neid jõude olemas ja arenemas, keda wõime rahwuswahelises ekus nimetada omale kaitsekudeks jõududeks. Ainult pealiskaudsed hüsteerilised inimesed wõiwad sattuda paanikasse praeguse rahwuswahelise seisukorra tõttu ja omale juba wõõraid peremeheks otsima hakata.

On tarwis, et sellele liikiasaamise kihutusele algusest peale täie kindlusega wastu astutakse ja ta tagasi lükkake, esinegu ta ka wäga osawalt maskeeritud kujul. Meie ei lase end ära neelata ei wene enamluse, ei ka saksa hitlerismi poolt. Meie jääme iseseisvateks eestlasteks, ja igaüks, kes selle wastu talitab, on waenlane.

Hans Oiderman.

Puhkepäewa ajalugu.

Meile näib see üsna loomulikuna, et töötades kuus päewa nädalas me puhkame seitsmendal. Nähtawasti on see tarwe olnud ka inimestel juba wanal ajal, sest nagu nähtub ajaloost, tegid ka wanad kreeklased tööd ainult kuus päewa järjest. Nende puhkepäewaks oli esmaspäew. Samuti pühitsesid perslased teisipäewa, egiptlased neljapäewa, türklased reedet ja juudid laupäewa. Alles kristlased wõtsid puhkepäewaks pühapäewa.

Keiser Konstantin, kes ristiusu tõstis riigiusu ausse, määras, et sel päewal tuleb teha waid neid töid, milliseid on wõimatu edasi lükata. Kuid nähtawasti polnud pühapäewa pühitsemise komme tema ajal weel muutunud üldiseks, sest ta järglane keiser Leo keelas töötamise pühapäewal täielikult. Sest ajast alates on pühapäew ametlikuks puhkepäewaks.

Baldeney paisjärw Ruhrimaal.

Selle paisjärwe ehitamine Esseni lähedal jõuab juba lõpule. Pildil näeme tugemat taistetammi, millisele on seal weel paisutamiseks ehitatud üldse kolm, igaüks 33,5 meetrit pikk ja 4,75 meetrit lai.

Piimakülmetuse masinad

Eestist Indiasse?

Juba pikemat aega on läinud insener E. D. Kuusikul läbirääkimised uue piima-külmutuse patendi kasutamise asjus Indias. Praegu on härra E. Kuusiku seletuse järele asi arenenud nii kaugele, et sigemal ajal on sobata Indiast tellimist külmetuswabriku sisseseadele. Siiseiseks tahetawat Bombay lähedal walmis ehitada tehas, mis wõiks külmutuda päewas 3000 liitrit piima, et seda kauba kasutada linnaelanikude warustamiseks. Ettewõtjadeks olewat mõned kohalikud ärimehed, kes enne piimaga kaubelnud ja leda insener Kuusikul on läinud korda wõtta uue leiduse kasulikkuses. Tellimist wabriku sisseseade peale tahetakse anda Krulli wabrikule Tallinnas, kellel on juba kogemusi külmutusmasinate ehitamisel. Sisseseade läheb maksma Krulli wabriku kalkulatsiooni järele 13.500 dollarit (umbes 42.000 krooni) ja selle walmistamiseks kulub kolm kuud. Tellimine selle sisseseade kohta antakse kohe insener Kuusiku poolt, kui Indiast selleks wajaline summa toma artwele siia üle kantud.

Esimene külmutuswabrik Indias pidawat olema inf. Kuusiku seletuse järele praegusiwahelduks. Hiljem on sobata samasuguste sisseseadete tellimist suuremal arwul, sest sarnasei wõi. Ü. Külmutatud piimaga saawat kõige paremini lähendada India suurlinnade piimawarustuse küsimust. Praegu olewat seal lugu nii, et Bombays näiteks saadakse wärsket piima linna sees suurtes tallides peetawalt pühwikarjadelt. Linna ümbruses puuduwad suuremad karjad ja kaugemalt wärske piima weda paistab see liiga.

Külmutatud piima wabrik ehitatakse umbes kõ-päewa tee raudteel linnast eemale. Seal on juba pühwikarju küllalhaselt ja piim sega odaw. Külmutatud piim, mis wormitakse nõiskandilisteks suurteks tükideks, weetakse linna kõrgiga wooderdatud kastides. Selliseid weokatseid on insener Kuusik teinud, kui ta mõni kuu tagasi wiibis Indias, ning katsed on hästi õnnestunud.

Külmutatud piima ära sulatades, saadakse harilik wärske piim, mida wõib ja koorida ja wõi walmistamiseks kasutada. Hinnalt suutwat ta hästi wõistelda selle piimaga, mis saadakse linnas peetawalt pühwikarjadelt, kuna seal kõnnade toitmine läheb kallis.

Külmutatud piimas, isegi kuni 25 kraadi alla nulli, ei häwine witamiinid, ja seega on sel parem wit kui konserweeritud piim ehk piima pulber, mida ka weetakse Indiasse sisse.

Ka Saksamaa korraldab põllumeeste wõlgu.

Saksa walitsusel on wäljatöötamisel mitmed kawad põllumajanduse awitamiseks. Peale pühi tahetakse asuda nende kawade kiirele elluwiimisele.

Mitmete põllumajanduse toodangualade toetamise kõrwal on wõetud päewakorrale põllumeeste wõlgade korraldamine nagu Eestiski. Wõlgade ümberkorraldamisel peawad appi tulema hüpoteegipangad, hoiukassad j. m. Ümberlaenustamise eesmärgiks on wiia laenude koormat selliseks, et selle maksmine oleks praeguses konjunktuuris wõimalik.

Kui põllumajanduslik käitis on ülekoormatud wõlaga, siis wõib omaniku nõudel tulla tarwitusele sunduslik kokkuleppe wõlgade wähendamise kohta. Selle sunduslikku akordi puhul wõib wõlasumma saada wähendatud kuni 50 protsendi wõrra. Edasi on nähtud ette, et wõlgniku soowil wõib wõla kustutamine toimuda ka mõne maatüki üleandmisega wõlausaldajale.

Need kawad näitawad, et ka Saksamaal ollakse sunnitud mõtlema põllumajanduse korraldamisele ja selle korraldamise juures ei pääseta mööda wõlgadekõsimuse lahendamisest.

Teisikute kirju revüü

INIMESED, KES SARNANEVAD ÜKSTEISELE KUI KAKS TILKA VETT. — LÕBUSAD JA TRAAGILISED TEISIKUTE SAATUSED.

„Ng wõta wõi jäta, justkui ta ise!" Niisugust lauset oleme kuulnud tihti. Umestawast käte kokkulöömisest saadetuna peab see siis tähendama, et jälle on leidunud kellegile teisik. „Sarnanewad üksteisele kui kaks tilka wett!" hüdkse, kui asi on juba päris hull ja mõlema isiku wahel on juba raske wahet teha. Tõtteveale kaldub on üksteisele nii sarnased, et üht wõib pidada teise teisikuks ja ümberpöörbult. Kuid tihti juhtub, et sarnanew isik leidub wõõrastele seas, isegi teisel maal ja teisest rahwusest.

Tähtsa ja kuulsa inimese saatus näib olewat omada muuseas ka teisikut. Ning asjaolu, et keegi lihtne kodanik kuulsusele on nii sarnane, et isegi lähemad tuttawad eksiteele satuwad, wõib endaga siis ka kaasa eksitust, mis wahel lõbusat tüsolemu kannatawad, wahel aga ka õige traagiliselt lõpewad.

PRINTS-TASKUVARAS

Kuulsam mees Inglismaal — Walesi prints — omab isegi mitu teisikut. Üks neist oli kergi Bill Humbert, ühe Londoni kauplemehe ülekõtelõtnud poeg. Kui Bill teadlikuks sai oma suurest sarnadusest Walesi printsiga, otsustas ta seda asjaolu ära kasutada. Kord ilmus ta Epsomi kuulsatele ratsawõistlustele ning nagu ehtnegi prints liikus ringi publikus. Märgates ühe rikka hobusteomaniku õrwal waba kohta, wõttis ta kohe istet. Ühtlasi hobusteomanik oli õõrge uurhärra rahwaliikuseset äärmiselt liigutatud ja oli uhkuse pärast otse ühkemas. Kogu ta rõõm aga oli ri. kutud mõni tund hiljem, kui „prints" juba ammugi oli jumalaga jätnud ning hobusteomanik ebameeldiwalt üllatatuna leibis, et nõhästi ta paks rahakott kui ka kuldnur ühes „printsiga" olid kadunud. Kord ilmus Bill Humbert ühte Londoni noobelmadse õhtusse teenri saatel ning laenas kellegilt suurmaaomanikult 500 naela, kuna ta „juhuslikult" olewat unustanud oma rahatasku „koju, lossi." Isegi üht armuseiklust kawatses Bill Walesi printsina läbi teha, kuid see tal ei õnnestunud. Bill oleks õiguse pärast juba mitmel puhul pidanud lähemat tutwust tegema wanglaga, kuid tõeline Walesi prints on alati oma teisiku eest astunud wõlja ning lahendanud ärawaheluseset tekkinud sekelduseid. Seda printsi heasüdamlikkust kasutas Bill lõpuks niiwõrd, et last oma siikonnad kummeka sama rätseba juures ja kandis täpselt samasugust riietust kui prints ise. Paari aasta eest „wõltsprints" lahkus siit maailmast.

VALE-NIKOLAI

Nikolai 2. ja praegune Inglise kuningas Georg 5. olid äärmiselt teatu-

See pole Walesi prints,

waid üks tema arwurikastest teisikutest.

wasti wäga sarnased. Suurt sarnadust eitas tõsta habe, mida mõlemad wõitlejad kandsid ühtemoodi lõigatuna. Mõnel üleswõttel wõis neid üksteiest eraldada ainult mundrite järele. Kuid keiser Nikolail oli weel teine teisik. See ilmus paari aasta eest Nõukogude-Wenemaal, Poltawas päewawõlgusele, kasi kõik ümberkaudsed talupojad kokku ajada ning seletas neile, et enamlaste poolt lewitatud teade Nikolai 2. taopmise kohta olewat wõltsi. Temal — Nikolail — olewat õnnestunud põgeneda, ta olewat end aastate wõisi warjanud mitmes külas, nüüd aga olewat saabunud tund, mil ta tahab päästa Wenemaa ja uuesti astuda troonile. Kiiew saawat ta pealinnaks. Mees sarnanes tõepoolest niiwõrd endisele tsaarile, et talupojad teda uskuma hakkajid. Warsti aga oli ka kommunistibel hais ninas ja agenbid saadeti wälja „keisri" wangistama. Kuid ka see oskas õigel ajal laduda nagu tinatuhka, nähes asjaolude räbalaks kujunemist. Sest ajast sotawad Poltawa talupojad keisri uuesti ilmumist.

Kumb on

tsaar Nikolai 2., kumb Inglise kuningas Georg 5? Sarnadus on üllataw. Üleswõte on tehtud 1913. aastal Berliinis. Tsaar (wasakul), on kujuaeg-

Duce ise?

Ei. Seekord ainult New-Yorgi habemeajaja Frank Valentino.

MISTER FORD Nr. 2

Autokuningas Henry Ford ei pääsenud samuti sellest kuulsuse saatusest. Tema teisik oli 1929. aastal surnud päewapiltnik ja fotoreporter Walter James Edwards, kes tagahoidlikust algusest töötas enese maailma kuulsamate fotoreporterite esiritta. Kui ta kord fotomehena wiibis ühel diplomaatilisel wastuwõtul New-Yorgis ning jutles teiste lehemeestega, tormas järsku walitsuse esindaja tema juurde ning palus mõõtmagusalt, et ta ometi ei jääks faali kaugemaste nurka, waid tuleks edasi teiste majandusjuhtide ja kõrgemate diplomaatide seltsi. Tagasihoidlikult tänades lükkas Edwards ettepaneku tagasi, kuid sai wastuseks: „Aga te peate ometigi tulema. On ju täiesti wõimata, et mister Ford wiibib päris tawaliste lehemeeste seltsis." Kord kõnetas Edwardsi ühes New-Yorgi luksushotellis pankur, kes wiis fotomehe oma suwilasse ja seletas seal paar tundi üht kunstiliku kumni walmistamise wõisi, kuni Edwards lõpuks tõdynes ning jahmatawale pankurile seletas, kes ta tõeti on. Tõhti andis Edwards ajakirjanikele Fordi pähe interwjuusid ja kord lubas ta „Fordina" ühel heategewal ballil anneteda 10.000 dollarit. Tulbagu aga järgmisel päewal raha järele. Oide Fordi imestus järgmisel päewal oli muidugi suur, kui paluti teda kunastada oma lubadust. Ta waidles alul energiliselt wastu, kuid lõpuks andis alla ning maksis raha wälja. Kui Ford kord Londonis wiibis, kõnetas teda tänawal keegi kirjastaja, kes teda pidas Edwardsiks. Fordile tegi wahejuhtumine palju nalja. Kui Edwards 1929. a. suri, saatis ka Ford südamliku kaastundeawaldusse lesele.

WATSON WÕI BROWN?

Mõlemad polnud küll kuigi kuulsad mehed, kuid nende teisikuse-lugu on tõtlalt huwitaw, et seda siinkohal jutustada. Ernst Watson oli Londoni pangaametnik. Ta teisik John Brown aga osaw murdwaras ja tshekiwõltsija. Mõlemad ei teadnud üksteise olemasolust midagi, kuni Watson ühel hea päewal kriminaalpolitsei poolt wangistati ja Scotland Yardi toimetati, kus talle mitmesugiseid toimasid süüks pandi. Watson püüdis oma süütust tõestada — asjata. Kahekja päewa istus ta lukutaga, enne kui sõpradel õnnestus teda wabastada. Wõttes õppust sellest seiklusest, seadis Watson omale sisse eriliste taskuraamatu, kuhu järjekindlalt märkis üles, kus ta wiibis ja kellega kokku puutus, et alati oleks wõimalik oma süütust tõendada. Ka oli tal alati ühes patalas kolumente. Aga ka see ei päästnud teda ülitamisest, sest ühel päewal panj politseinik jälle ütle ta kätte. „Mida tahate? Olen Watson!" hüdaldas pangaametnik. „Tasa, tasa! Teid me ju otsimegi!" Politsei ütles Watsoni üllatus. Ta pandi

film filma pastu mehega, kes oli temaga täpselt sarnane, kes kandis samasugust ülikonda ja samuti wõitis, ta olewat Watson. Kumb oli siis nüüd õige kumb wõltsi? Sarnadus oli nii suur, et isegi Watsoni sõbrad ja koguni ta majahoidja ei osanud biget wahest eraldada. Lõpuks weeti kurjategija siiski paari kontsuga „sisse". John Brown pisteti pokri ning Watson wõib mõni aeg rahulikult hingata.

KAKS SAATUST

Kummaliselt seotud olid ameerika mõõblwabrikandi Charles Richardsoni ja itaallaest-uksehoidja Henri Negrelli saatused. Mõlemad sarnanesid üksteisele nagu kaks tilka wett. Kui Richardson esmakordselt kohtas Negrellit, ta otse jahmatas: Negrelli oli lausa ta peegelpilt. Lähemalt oma teisikut usutlema hakates selgus, et mõlemad olid sündinud samal kuupäewal — 11. mail —, ning mõlemad olid täpselt ühesuurused! Richardsoni huwitas elawalt see kummaline kokkusattumine ja ta tuli mõttele lasta walmistada horoskoobid endale ja Negrellile kuulsa ameerika astroloogi Lee poolt. Lee wõitis, et mõlema mehe elukäigus olewat palju ühist, ja et samuti nagu langesid kokku nende sünnitunnid, langewad kokku ka nende surmatunnid. Ja juhtuski kõige kummalisem tõeks selles loos: 6. septembril 1928. aastal said mõlemad mehed ühel ajal surma autoõnnetuse läbi, kumbki erinewas New-Yorgi linnaosas. Kogu lugu wõiks pidada wäljamõeldiseks, kui mitte ameted selle kohta ei leiduks New-Yorgi politseiarhiiwis. Ning seal ei koguta muinasjutte.

VEEL PORTSJON TEISIKUID

Wana keiser Franz Josefi teisikuks oli ta hallpäine kammerteener Keltere. Mõlemad raugad olid üksteisele äärmiselt sarnased ning kammerteener oleks mundrit selga tõmmates wahelt wõinud asetada oma peremeest. Wõõlmuse poolest muidugi. Ühel päewal teatati Mussoliinile, et New-Yorgi habemeajaja Frank Walentino oma suurt sarnadust „duetega" olawalt ära kasutades, esineb rewüülawal, lariketides Itaalia wõitsejat. Üks läks nõukaugele, et Itaalia saadik ühendriikides selle wastu awaldas protesti. Ameerika presidendil Calwin Coolidge'il ei puudunud tõpne koopia elusuurusest: see oli [illegible] kõigu Hotz. Dokteur lendur Lindbergh ning prantsuse äriteenija Pierre Tristan on sarnased nagu kaksikud. Ka Tristan esines warietees Lindberghi kopeerijana.

Lõuna-Slaawia kroonprints Peter on wälisele täpselt samasugune kui lihtne krahw Salm, kelle nimi juhuslikult ka on Peter.

Kirjanikudel, kunstnikkudel, helilooatel, — kõikidel neil on olnud oma teisikud. Raamatukaupmees Wittich näiteks oli niiwõrd sarnane Beethovenile, et ta pilt osteti kuulsa helilooja pildi pähe ning inglise humoristi Mark Twaini teisikuks oli ta kaksikwend, missugusest sarnadusest ta nurinal kirjutab: „Ema ei osanud kuidagi wahet teha Billi ja minu wahel. Sellepärast wannitaski ta mind tihti kaks korda, kuna Bill hoopis wannitamata pääses."

„KUULSUSTE" KLUBI

Pariisis, kus on saadud hakkama ka igasuguste muude kummaliste asjadega, kutsuti ellu kuulsate inimeste teisikute klubi. Klubi korraldab aastas korra „wõltskuulsuste pidusõõgi" ühes awaras weinikõlaalis. Siin istuwad siis kõrwuti ja ajawad mõnusat juttu surnud ja elawad kuulsused: Brian westleb Mistinguettiga, Josephine Baker tantsib Tristan Bernardiga je. Teisikud lõbutsewad...

ÜKS TRAAGILINE LUGU

See on ühe daami saatus, mis kuulub juba „ajaloo weergudele", kuid on näiteks, et teisikus lõpeb wahel ka äärmiselt traagiliselt.

Aadlidaam Eleonore de Condreaukl oli õnn olla äärmiselt sarnane Prantsuse kuninga Maria Antoinette'ga, ning ta rõhutas seda sarnadust meelega, kandes umbes samalaadilist rõiwastust ning aimates järele kuninganna sõiste ja kõnewiisi. Kuid õnnest tuli õnnetus. Kui puhkes rewolutsioon ja Eleonore oma mehega põgenes maale, ümbritses teda seal rahwajõuk ning teriwitas hüüetega: „Elagu kuninganna!" Kiiresti lewis kuuldus, et kuninganna polegi langenud giljotiinil, ta olewat pääsenud ja põgenenud. Asjatult püüdis Eleonore mees seda kuuldust lõõmatada. Ta wangistati jakobiinlaste poolt ja Eleonore rändas wanglasse. Siin nägi teda jakobiinlaste juht Lamberth, kes imestusega hüüds: „See on ju kuninganna!" Hiljem wõlus teda Eleonore ilu, ta kaotas peagi oma südame ja otsustas Eleonoret endale wõita. Ühel õhtul wiidi Eleonore ja ta toaneitsi ootamatult wanglast laewale. Kesk ööd kostsid laewalaelt heledad appihüüded ja meeleheitlikud karjed. Eleonore tormas laewalaele ja nägi siin paarkümmend naist, keda oli jabanud samasugune saatus nagu teda. Sõdurid tarwitasid nende kallal wägiwalda ning wastuhakkajad heideti armutult üle parda. Samal hetkel tõmus Lamberth ja nõudis, et Eleonore waliks: kas minna surma wõi kuuluda temale. Eleonore walis wiimase tee ning armus lõpuks niiwõrd Lambertsse, et mõlemad unustasid kogu poliitika ja elasid ainult üksteisele. See ei meeldinud teistele jakobiinlastele, mõlemad wangistati ja mõisteti surma. Päewal enne surmaohtusse täidesaatmist lubati Lambertyl külastada oma armsamat. Ta tõigistas kongis Eleonore surnuks. Kaksümmend neli tunti hiljem langes ta oma pea tõmuka kirwe all.

Hitlerlaste plaanid Balti riikide suhtes.

Enamlaste informatsioon selle kohta.

Nõukogude walitsuse ametliku häälekandja „Iswestija" erikaastööline teatab oma lehele Londonist:

Siinsetes poliitilistes ringides liiguwad kuuldused salajasest ettepanekust, mis Saksa walitsus olla teinud Leedule, Lätile ja Eestile tolliunooni loomise kohta nende maade ja Saksamaa wahel. Teatatakse, et Saksamaa olla walmis andma Balti riikidele mõningaid majanduslikke soodustusi ja et Leedu suhtuwat heatahtlikult sellele ettepanekule, kuna Lätis ja Eestis olla märgata lahkuminekuid poliitiliste erakondade wahel. See ettepanek tulewat, nagu siin arwatakse, Rosenbergi ja teiste Balti parunite poolt, kes seisawad Hitleri ümber ja loodawad sel wiisil tagasi wõita oma mõisad Baltimail. Peale selle olewat see ettepaneks esimeseks sammuks hitlerlaste laialdasema kawa teostamise teel, et anneteerida Balti riike ja ümbritseda Poola. Ei olewat kahtlust, et Saksamaa on saanud toetamise lubaduse mõningate mõjukate Inglise ringkondade poolt, kes püüawad ajada teerawaks suhted Saksamaa ja Nõukogude Wene wahel.

Rootsi tikutrusti wastus Lätile. „Jaunakas Sinas" teatab Stokholmist, et Rootsi tikutrust on saatnud Läti rahaministeeriumile wastuse, milles öeldakse, et Rootsi sõõndikaadil ei olla praegu wõimalik deponeerida lepingu tagatiseks 200.000 dollarit, nagu seda nõuab Läti rahaministeerium.

Raunase leht ei ilmu. Raunasest teatatakse, et sealsetes suuremates trükikodades on puhkenud streik palgaküsimuse pärast. Streigi tagajärjel „Lietuwos Aidas" ja „Lietuwos Žinios" ei saanud täna ilmuda.

Wölaseadus üldkomisjonis wastuwõetud

Rahanduskomisjon waatab eelnõu weel kord läbi.

Seadus teisipäewal riigikogus?

Neljapäewal pealelõunasel koosolekul wõttis riigikogu üldkomisjon põllumajanduse wõlgade ümberlaenustamise seaduse kolmandal lugemisel lõpulikult wastu. Wõrreldes rahanduskomisjoni eelnõuga, mis üldkomisjonile teisukohawõtmiseks saadeti, on see seadus nüüd juriidiliselt peaaegu täielikult ümber töötatud ja redigeeritud; seadusele on piiritud anda selgemat kuju, et selle läbitamisel tekkida wõiwaid ekslarwamisi ära hoida. Seaduse ulatust laiendati selles mõttes, et selle seadusega ümberkorraldamisele ei kuulu üksi põllumajanduslikud wõlad, waid põllumajanduse wõlad, kui talundit on korralikult majandatud, mille üle otsustab Eesti maapank. Kõikide wõlgade ülesandmist wõlakorraldamist soowijale sunduslikuks ei tehtud.

Ümberkorraldamisele kuuluwate wõlgade hulka arwas üldkomisjon ka alimendid ja wigastatud tööliste pensionid, mis wõlgu jäänud enne 1. jaanuari 1933. a. Peale selle määras komisjon täpselt kindlaks aja, millal kustutwad endised wõlad ja millal hakkab maksma uus ümberkorraldatud wõlg.

Kuna see seadus läk rahanduskomisjoni poolt üldkomisjoni läbiwaatamiseks esitatud, siis saatis üldkomisjon nüüd ta rahanduskomisjonile tagasi, kus ta uuesti arutusele tuleb. Rahanduskomisjon wõib üldkomisjoni ettepanekuga ühineda, aga wõib selle ka tagasi lükata. Wiimasel juhtumisel tulewad üldkomisjoni ettepanekud eraldi riigikogus hääletusele.

Rahanduskomisjonis tult põllumajanduse wõlgade ümberlaenustamise seadus reedel kell 1 päewal läbiwaatamisele. Riigikogu ringkondades arwati, et rahanduskomisjon waatab eelnõu kiirelt läbi, wähemalt esmaspäewaks. Kuna esmaspäewaks ka üldkomisjoni seletuskiri seaduse juure walmib, siis pole wõimata, et seadus juba teisipäewal riigikogu üldkoosolekul arutusele tuleb.

Kinniswaramaks maal 20 protsenti madalamaks.

Riigikogu rahanduskomisjon kaalus küsimust.

Neljapäewa õhtusel rahanduse komisjoni koosolekul kinniswaramaksu normide arutusel tult komisjoni enamus peale pikki waieluśi seisukohale, et kinniswaramaks praegusel ajal suuremaks ei tohi kujuneda, kui see oli 1932. a., kus 20 protsenti kinniswaramaksust maha arwati põllumajandusele raske aja tõttu.

Selle juures selgitati üksikasjaliselt, kummal on praegusel ajal kergem maksu maksta, kas mõisa moonamehel wõi wäikekohapidajal. Sotsialistide arwates pidi moonamehe seisukord märksa raskem olema, kuid andmete sõelumisel selgus siiski wastupidist.

Ettepanekute hääletamisel wõeti wastu seisukoht, et maksunormiks puhtakasu rubla pealt peab jääma 21 senti, kus juures wallal õigus on lisakinniswaramaksu wõtta kuni 5 snt. puhtakasu rublalt. Kuni 1936. aastani arwatakse aga põllupidajatele määratud kinniswara maksust maha 20 protsenti. Sellega kujuneks ligemal kolmel aastal kinniswaramaks põllupidajatele sama suureks kui see tegelikult 1932. a. oli.

A. Wann (põll.-as.) teeb maksu jaotamise kohta ettepaneku, kinniswaramaksust määrata $^{4}/_{10}$ maawalitsusele, $^{3}/_{10}$ põllutöökojale ja $^{3}/_{10}$ wallaomawalitsusele.

Waabel (majandusministri abi) waidleb sellele wastu, mis süsteemi segi lööwat ja kaubandustöstuskoda wõib siis samuti tulla nõudega ärimaksust osasaamiseks. Tööliskoda, kui ta kord teoks saab, tuleb siis tulumaksust osasaamise nõudega jne.

Selle küsimuse üle jäid läbirääkimised pooleli.

Järgmise koosoleku päewakorda otsustati wõtta põllumajanduse wõlgade ümberlaenustamise seadus, mis üldkomisjonis juba läbiwaadatud, et seda seadust tulewal nädalal riigikogusse wiia.

„Tahan surmamarssi kuulda...“

Pada wallas tulistas naaber naabrit.

Talunikkude waen heinamaa pärast.

20. sks. toimetati areteeritult Rakwere kriminaalpolitsei korralduse Pada wallas, Warudi külas elutsew Arnold Leht, 32 a. wana. Lehte süüdistab sama walla talupidaja Kaarel Klopp, 67 a. wana, tapmise katses. Tapmise põhjuseks olla wana wihawaen naabrite wahel mingi heinamaa pärast, mille tõttu juba 3 aastat kohtus käidud.

Warudi küla talupidaja Klopi seletuse järele wiibinud tema oma talu peretoas, kus tuttawaga westelnud. Korraga kuulnud pauku ja kuuli plaksu wastu elumaja seina. Nähes, et õues kaks meesterahwast, jooksnud Klopp õue. Samal ajal kostnud tälle pauk, kusjuures kuul tema pea kohale seina jooksnud. Klopp nähes, et teda lasbakse, hüüdnud, et kulla naabrid, ärge tapke, millele järgnenud weel üks pauk. Laskjas tundnud ta nüüd oma naabri Arnold Lehe, kes hõisanud: „Ma tahan surmamarssi kuulda ja wanamehe maha lasta“. Samal ajal haaranud Lehega kaasas olew naaber Lehel käest kinni ja kutsunud ta ära. Wiimaks L. alistunud kutsujale, kuid lubanud surmamarsi tegemist teinekord jatkata, sest iga pauk minna märki. Kohapeal Kopi talu seinas leiti ülewaatusel kahe rewolwri kuuli tabamiskohad, läheduses, kus K. õuel seisis. Leht tunnistas end laskmises süüdi, teinud seda joobnud olekus ja, kuigi wana wiha olla K. wastu, kahetses oma tegu.

Lööming Wiitna laadal.

Weest wiina müüjal purustati pealuu.

Santil läks „sandisti“.

Eil wastu 20. sks. toimetati Rakwere linna haigemajja Rakweres Siru mal. elutsew Aleksander Santi 58 a. wana. Arstlisel järelwaatusel selgus, et Santile oli uingi nüri riistaga pähe löödud, mille tagajärjel oli tekkinud pealuumurd. S. oli meelemärkusela olekus. Migastus kuulub raskete liiki ja on elulardetaw.

Aleksander Santi on tuntud kõm ja korduwalt warguste eest karistusi kannud. Wiimasel ajal oli tema „erkalaks“ laatadel wee müük salapiirituse pähe. Selleks muretses ta enesele salapiirituseenõud, täitis need weega ja põlwis wendega mööda laatu ringi, müüles wee piirituse pähe. Wiimati tabati Santi Mustwee laadal, kus politsei temalt mitu weega täidetud pleki ära wõtis.

19. sks. läinud Santi jälle Wiitna laadale. Oma seletuse järele lohanud ta seal tundmata meestega, kes teda tunnud ja talle 75 s. eest wiina müünud. Wiina joomisel tekkinud meestega riid, kusjuures tõs tundmatutest kõrwa haaranud ja teda pähe peksma hakanud. Tema joosnud lähedal seisva weoauto juurde. Auto kõrre äraõõt olewat ainult tema elu päästnud.

Nähes, et S. autos werine ja meelemärkusela olekus, toimetas autojuht ta õõsel Rakwere. Wõib aga ka arwata, et Santi Wiitna laadal jälle oma äri tegi, kuid seekord seda peaaegu oma eluga maksma pidi. Asja selgitamine kestab.

Misfugune wõiks olla tulewane tööliskoda.

Haridus-sotsiaalministri ettepanek walitsusele.

Juba eelmise walitsuse ajast on riigikogus ja walitsuses kaalumisel tööliskoja asutamise seadus, mille esitasid omalajal sotsialistid. Nüüd on har.-sotsiaalminister Kukke awaldanud ministeeriumi seisukoha selle seaduse eelnõu suhtes. Har.-sots. minister ütleb, et tööliskoja asutamist tuleb põhinõtteliselt poolbada, kuid esitatud eelnõus uleks hulk parandusi teha, nimelt peaks tööliskoja alt wälja jääma kõik wäikemaapidajad, kalurid, majateenijad, riigi- ja omawalitsusteenijad ja töötatöölised. Koja wanuse alammääraks tuleks wõtta 18 a. asemel 20 a. ja koja liikmete wanuse alammääraks 20 a. asemel 24 a.

Edasi tuleks koja ülalpidamine panna tööliste endi peale, wõttes töölisteli selleks erilist maksu. Ühtlasi tuleks wastawale ministeeriumile anda õigus toimetada kojas rewideerimisi, kinnitada eelarweid ja aruandeid ja tarbekorral koda lahali saata, nagu see ette on nähtud põllutöökoja seaduses.

Kõige selle põhjal arwab haridus-sotsiaalminister, et tööliskoja seadus tuleb põhjalikult ümber töötada.

Naelsterling tõuseb,

dollar ja Saksa mark nõrgenewad.

Nagu meie lehes teisal awaldatud börsisidelist näha, on naelsterlingi müügi kurss tõusnud reedel 13,05 kroonile. Reede lõuna paiku tõusis naela kurss wälisbörsidel weel 15 punkti wõrra. Seega oleks naela müügikurss tulnud Tallinnas 13 kr. 20 senti, mis oleks terwelt 20 punkti eelmise päewa kursist kõrgem. Ametlikku noteeringut lõuna paiku siiski ei muudetud.

Wiimaste wälisbörside teadete järele nõrgenes dollar ja ka Saksa mark nõrgenemist. Dollari lõpukursiks reedel oleks tulnud Eesti rahas 3,34 krooni hommikuse kursi kr. wastu ja 100 Saksa marga müügihind oleks olnud 86 krooni, kuna ta reede hommikul weel noteeriti 88,5 krooniga.

Saksa marga kurss 10 protsenti.

Saksa riigipank maksis neil päewil tagasi rahwusrahwahelisele maksuõienduste pangale rediskontkrediidi 52,5 miljoni dollari suuruses. Seega on Saksa lühiajaline rahwuswaheline wõlg tasutud peale ühe Ameerikast tehtud laenu 45 miljoni dollari suuruses, mille tähtpäew juunikuul.

Pärast rediskontkrediidi wiimase osa tasumist on Saksa panga kullatagawara wähenenud 646 miljonilt riigimargalt 421 miljonile riigimargale. Pangatähtede kate oleks selle juures 15,5 protsenti. Kui aga kattewara hulgast arwata maha eelnimetatud 45 miljonit dollarit, mis tuleb Ameerikale maksta juunis, siis oleks Saksa marga kate praegu ainult 10 protsenti.

Briti isenecid koduteel.

Moskwa, 20. aprillil. Neli Briti inseneri — Monkhouse, Cushny, Gregory ja Nordwall, wiimane naisega, kes on wenelanna — lahkusid täna õhtul Moskwast, et sõita Inglismaale. Nende teekond läheb Warssawi ja Berliini kaudu.

K. Sarinsh siiski Londoni.

Tielens Läti saadikuks Pariisi.

Nagu Riia leheb nüüd kindlalt kuulewad, saawad suured ümberpaigutused Läti wälisteenistuse alal teoks. Eriti rõõlestti on lõnet uue saadiku määramisest Pariisi. Saadikuks sinna nimetatakse seimi wäliskomisjoni esimees A. Tielens. Ka lõneldakse laitsewäe staabiülema kindral Kaleisi kandidatuurist mõnele saadikukohale.

K. Sarinshi määramine saadikuks Londoni näib olewat kindel. K. Sarinsh saabuwat Riiga kas Eesti wälisministri Reigu 28. aprillil ning ei sõitwatki enam Tallinna tagasi.

Kullasepp lõi waleproowe hõbeasjadele.

Tallinna krim. politsei wõttis wahi alla kullasepp August Lohki, keda süüdistatakse waleproowide löömises hõbeasjadele. August Lohk elutses Girgensoni uul. nr. 13, kuna ta töökoda asus Dunkri uulitsal. Läbiotsimisel leiti ta töökojast tempel waleproowide löömiseks. Kui suurel arwul ta sel kombel oli ostjaid petnud, seda peab selgitama juurdlus.

Raasikul põles talu maha.

Oletatakse süütamist armukadedusest.

Öö wastu 21. aprilli põles Raasiku wallas Woldemar Abramsi talu elumaja ühes rehealusega maha. Tules hukkus ka rohkelt wallawara, loomad aga saadi tulest päästa.

Arwatakse, et tuli tekkis süütamisest, teoga wõis hakkama saada mõni wihawaenlane. Kahjusumma tõuseb 3000 krooni peale. Hooned olid kinnitatud wähese summa eest. Kriminaal-amenikud asusid asja juurdlema.

Oletatakse, et kuritegu toimus armukadedusest. Talunik pidi neil päewil abiellama.

Tallinna turg.

Turul wõrdlemisi rohkesti rahwast, kalaturul õige rikkalikult wärskeid kalu, hinnad odawad. Salaküttide tegemus näib ütlewat, turul on küllagi palju mõtuseid.

Sealiha wäikemüügil 55—75 s., soolatud sealiha 60—65 s., suitsufink 110—135 s., loomaliha wäikemüügil 30—50 s., wasikaliha 25—35 s., lambaliha 45—55 s. kg.

Tapsed kanad 100—180 s. tk., mõtused 3 kr., tedred 1,5 kr., metshani 2,5 kr., metspardid 80—100 s. tükk.

Kanamunad 6—7 s. paar.

Pütiwõi 90—105 s., meierewõi 110—112 s., kohupiim 30—35 s., hapukoor 80—85 s., juustud 50—145 s. kg., röstpiim 8—11 s. l.

Rukkileib 12—18 s., peenleib 26—28 s., sepik 31—32 s., sai 32—40 s. kg., tangud 18—19 s. l., kruubid 19—20 s. l., herned 25—35 s. l.

Kartulid 50 s. 20-l. mõõt, peakapsas 7—10 snt. kg., hapukapsas 6—8 s. l., kaalid 7—8 s., peedid 10—12 s., porgandid 8—10 s. kg., 5 s. l., sibulad 20—25 s. l.

Wärsked kurgid 50—70 s. tk., salat 100—125 s. kg., spinat 150—200 s. kg., rabarber 100 snt. kg., redised 6—8 s. kimp.

Wärsked õunad 10—12 s., kilud 8—10 s., kindid 8—10 s., särjed 12 s., tursad 23—25 s., wimmad 28 s., ahwenad 25—30 s., haugid 35—40 s., kohad 30—50 s., sitad 60 s., lõhed 120 senti kg.

Õunad 30—60 s. l., sidrunid 12—13 s. tk., apelsinid 30—40 s. tk., jõhwikad 20—22 s. l.

Põlluheinad 70—75 s. pund, metsaheinad 35—40 s. pund.

Sõusad seapõrsad 6—9 kr. tükk.

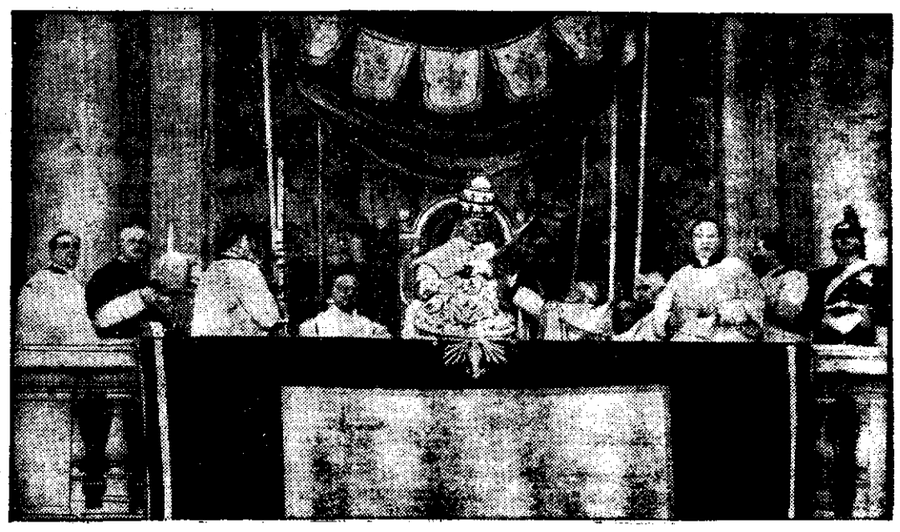

Paawst õnnistab rahwast.

Esimest korda 1870. aastast saadik, mil Watikani riigile tehti lõpp, pidas nüüd paawst wanade traditsioonide järele ülhawõtte esimesel pühal jällegi pühalikku jumalateenistuse Peetruse peakirikus Roomas. Jumalateenistusele oli ilmunud wähemalt 50.000 inimest, nende hulgas kardinaleid, diplomaatilise korpus, Taani troonipärija jne. Pärast pühalikku messi kanti paawst oma trooniil õnnistamisaali, mille rõõlult paawst õnnistas rahwast. Peetruse peakiriku awarale platsile oli kogunenud wähemalt 200.000 inimest, kes terwitasid paawsti.

Kas majame uusi wõiekspordtööre?

Oleks aeg jätta kõrwale üksikute ringkondade huwid ja teatuseda kogu põllumajanduse huwides.

Meile kirjutatakse:

On kujunemas olukord, kus meie põllumajandus seisab otsustawa põrde eel. Üldine tagasiminek wõiturgudel rahalikumise kitsenduste, turgude kontingeerimise ja kõrgete tollimüüride tagajärjel on sundinud ka siin riigiwõimu astuma lõpulikku sammu ekspordi kawakindlaks korraldamiseks. On weel wara öelda, misugused uusi tulemusi sel alal saawutatakse, kuid probleem on küllalt tähtis, et seda enne lõpulikku otsustamist pikemalt kaaluda.

Palju on kõneldud ja kirjutatud meie wõiekspordi raskustest ja nõutud järjekindlat turgude sisseküütamise wajadust — kuid seda kõik üma reaalsete tulemusteta. On sageli toonitatud ka tsentraliseerimise hõõtarwilikkust, et wältida suuri wahetalituskulusid, mis suurenewad ühes eksportööride arwuga. Ühtlasi, nagu selgunud, ei wõimalda juba praegu küllalt suur eksportööride arw korrapärast turgude sisseküütamist. Iga eksportöör püüab esijoones teha piimaühinguile suuremaid wõi wäljamakse, et suurendada sel teel enesele kaubafondi. Selle tagajärjel kannab wõi wäljawedu wälisturgudele aga juhuslikku iseloo. Eksportöörid saadawad wõi kõhtsalt sinna, kust saawad sel momendil wähe kõrgemat hinda. Wõibetakse mõned sendid, kuid turud jäätwad sama kaugele kui enne. Tsentraliseerimisega oleks see pahe kõrwaldatud ja praeguse juhuslikku wõi wäljawee asemele astuks kawakindel turgude sisseküütamine.

Seda imelikumana näis hiljuti wanade liitsentside pikendamise juures mõnede ringkondade kaitse eksportööride arwu weelgi suurendada kahe wõrra.

Soowijate poolt olewat seletatud, et neil olewat häid lootusi wõi turustamiseks Prantsusmaal ja Marokkos. Kuidas aga tegelik olukord neis mais on, näitse olewat walesti informeerituid. Wõi sisewedu Prantsusmaale oli wõrdlemisi soodne kuni 17. weebruarini s. a., mil sisseweo tolg oli 7 fr. kilolt. Peale seda tõsteti tolli 8,5 frangile kilolt ja wähe hiljem pandi maksma ka sisseweo kontingent (4000 tonni weerand-aastas). Kuna kontingent oli kaugelt ülelatud esimese weerandi suhtes, jäi wõi sisewedu täiesti soiku. Ei usu, et kellegil oleks seal nii häid sidemeid, et suudaks Prantsusmaa sisseweo kontingenti suurendada ja Prantsuse wõlitsuse tegewust meie suhtes positiiwselt mõjutada. Tuleb itkagi ootama jääda niietatud wõlitsuse uusi samme ja niikaua on Prantsuse turg meile täiesti lõõstatu.

Mis puutub Marokkosse, siis on seal sama wähe wõimalusi wõi turustamiseks juba suurte weokulude tõttu. Kui seal need wõimalused tõesti oleks, siis oleks senistele prosuisaadetistele weel järgnenud teisi. Minu arwates käis ka hra Kalm mõõdunud aastal Marokko wõituruga tutwunemas, kuid ei suudnud waatamata suurele kohapealsele ettewalmistamisele lõõtada sinna rohkem kui saba tõõni.

Kui neil turgudel tulewikus tõesti atwanekseid soodsaid wõimalusi ühe wõikese wõitmuutumi turustamiseks, siis ei ole kellegi tarwis sugugi uut eksportööri, kelle nõõl wahetalituskulud ja eksportööri kasud teelgi suureneks, tootja sissetulekud aga tunduwalt wähenevad.

Üks teine soowija loobab wõõ turustada wahetuskaubanduse teel. Kui soodsaid wõimalusi wõõsturud selleks pakuwad, on praegu raske öelda, sest senini on wahetuskaubanduse põhimõte meie wõikaubanduses suuremal määral läbi wõitmata. Kuulduwasti olewat selles suhtes mõõningaid katseid p.-L. „Estonia“ poolt tehtud ja wahetatud wõid Tshehhoslowakkia suhkru wastu. Kui nüüd niisugune wahetuskaubanduse mõte on tõesti tõõsu ja läbiwõõdaw, siis ei jää see katse esimeseks ja saab tulewikuski kordama. Mõõtetõõsuusel tuleks aga jääda eelise süsteemi juure. Nõõd eksportöörid oleks suunatud niisugusel juhul samuti wõimima ja suundama oma wõõtagawara wanadele turgudele. Wõikaubandus muutuks weelgi juhuslikumaks ja turgude sisseküütamisest ei tuleks midagi wõõja. Nõõ tekitaks nõõ eksportööride juureswõõnine oinult kahju mere põõllumajandusele.

Meie wõikaubandus wajab kiiret ümberkorraldust, kuid mitte eksportööride arwu suurendamise, waid wähendamise teel. Tuleb korraldada wõõjawedu piimaühingute eneste poolt juhitawa kõõkorraldusse kaudu, ainult sel teel saab wõõtida kõiki neid pahesid, mis on omased praegusele süsteemile — kõik need wahelasud, mis jäätwad eksportööride tasku, tulekõõ tootjale tagasi, kellel selleks esimene õigus. Oleks õõõm arg jätta kõrwale üksikute ringkondade huwid ja teatuseda nii, et sellest oleks kasu meie põõlu- ja rahwamajandusele.

E. R.

Raadio saatekawa.

Pühapäew, 23. aprill.

Tallinn 298,8 mtr. 9.25 jumalateenistus Kaarli kirikust. Juhtlustab õp. Sommer. Lõputs heliplaate. 12.30 Eesti peekoni eksportkestühisuse sekretär H. Pahhel: Peekonituru seisukord ja wõõjawaateid. 13.00 põllumajanduslikke teateid. 13.10 lõunane kontsert. Juh. md. Ark. Krull. Ork.: Linde, Awamäng komoodiale. Drigo, ballett-süit „Arlekiini miljonid“. Tshaikowski, Eleegia. Taeye, Andaluuslanna. Suppe, awam. „Lõbusad burshid“. Holmes, humoreski „Hanereas“. Harras, Kölni-marss. 17.30 kohtunik Rutherfordi kõned. 17.30 „Jumalast saadetud inimese Lunastaja“ (eesti keeles). 17.45 sama kõne wene keeles. 18 „Totuuden Jumala“ (soome keeles). 18.15 „Vem var Jesus, da han var på jorden“ (rootsi keeles). 18.30 reklaami ja heliplaate. 18.45 päewaundiseid. 19 „Estonia“ teatri direktori A. Kasemetsa esperantokeelne loeng koos muusikalise demonstratsiooniga: Estono muziko (Eesti muusika). 20 ülekanne Tartust. 20.05 kontsert. Juh. md. Ark. Krull. Orkestri ettekandes mõõdunud nädala kaunimaid palasid. Wahepeal sooloettekandeid: Miliza Korjus (kol. sopr.) ja A. Saat (viiola). 21.30 wana tantsumuusikat heliplaatidelt. 22 moodsat tantsumuusikat dancing-restoranist „Meriklubi“. (John Port ja tema orkester.)

Tartu, 579 mtr. 10 jumalateenistus E. apostliku-usu Jüri kirikust. Teenistust peab ülempreester Kokla. — 12.30 ülekanne Tallinnast. — 16.30 õp. E. Mägi kõne ülekanne advent-kirikust. — 17.30 ülekanne Tallinnast. — 18.30 heliplaate ja reklaami. — 18.45 ülekanne Tallinnast. — 20 ilmateade ja ajanäitaja-diendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Esmaspäew, 24. aprill.

Tallinn, 298,8 mtr. 17.45 heliplaate ja reklaami. 18 wälismaisi päewaundiseid. 18.15 heliplaate. 18.45 kodumaisi päewaundiseid. 19 ülekanne Tartust. 19.30 dipl. ins. F. Olbrei raadiowastu. 20 ülekanne Tartust. 20.05 kontsert. Juh. md. Ark. Krull. (Ülekanne Tallinna konserwatooriumi oreliklassist.) Kawas: inglise, prantsuse, itaalia muusikaestindajate — Henry Purcell, John Dowland, François Couperin, Alessi. Scarlatti j. t. teoseid. Ettekandjad: „Collegium musicum“ tegelased. Seletussõna — prof. A. Topman. 21.25 heliplaate.

Tartu, 379 mtr. 17.45 heliplaate ja reklaami — 18 ülekanne Tallinnast. — 19 inglise keele tund algajatele (mag. Silwet). — 19.30 ülekanne Tallinnast. — 20 ilmateade ja ajanäitaja diendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Teisipäew, 25. aprill.

Tallinn, 298,3 mtr. 17.45 heliplaate ja reklaami. 18 wälismaisi päewaundiseid. 18.15 lastetund. 18.45 kodumaisi päewaundiseid. 19 Ernst Ydla: Eesti rahwapärastest jõumängudest. 19.30 wann. adw. K. Selter: Põhiseaduse muutmise tarwidusest. 20 ülekanne Tartust. 20.05 kontsert. Juh. md. Ark. Krull. Orkester: Thomas, fant. oop. „Mignon“. Tshaikowski, Canzonetta. Auber, awam. oop. „Fra Diavolo“. Verdi, fant. oop. „Rigoletto“. Wahepeal esitab soololaule Karl Wiitol (bariton). 21 esperantokeelne nädalakroonika. 21.10 kontserdi järg: Orkester: Bennet, awam. „Najaadid“. Richter, Unelm, süit. Strauß, walss „Helilained“. Blon, marss „Elagu Euroopa“. Wahepeal esitab soololaule Karl Wiitol (bariton).

Tartu 379 mtr. 17.45 heliplaate ja reklaami. — 18 ülekanne Tallinnast. — 20 ilmateade ja ajanäitaja diendus. — 20.05 ülekanne Tallinnast.

Loodetaw ilm laupäewal, 22. aprillil:

Ööseel kõõtmise kiirusega põõhjakaare, päewal lõõnepoole pöõrduwaid tuuli, muutlik pilwisus, temperatuur suurema muutuseta.

Tallinna fondibörsi kursiseel

21. aprillil 1933.

	Ostukurss.	Müügikurss.
Naelsterling	12.75	13.05
Dollar	—.—	3.50
100 Saksa marka	86.50	88.50
100 Soome marka	5.60	5.75
100 Rootsi krooni	66.75	68.50
100 Taani krooni	56.50	58.25
100 Norra krooni	65.—	66.75
100 latti	71.70	72.15
100 litti	88.70	65.50
100 Poola zlotti	41.50	42.50
100 Wene rubla	—.—	198.75

Heitlus Järwa-Jaani tarwitajate ühisuses.

Mis saab Keika majanduse ühisusest.

Järwa-Jaani tarwitajate ühisuse peakoosolek on homseks deisiklordseist kõlbulukstunud. Selleksel peakoosolekul jäi eelarwe waatamata ja seda tuleb nüüd homme uuesti kaitsuda teha.

Juhatuselt esitatud eelarwe lükati eelmine kord tagasi ühe häälega, kuid sama juhatus ka eelarwe sahtles tehtud paranduse ettepanekuga, mis nõigi ette eelarwe tärpimist 1000 kr. wõrra.

Wõib arwata, et homnegi koosolek õige palawaks tõusneb.

Selmise peakoosoleku järeldoona tuleb raha, kõhunikud ahustada, las koimusid juhatuse wõimusted oleki. Nimelt on selle kohta esitatud taotlus. Tõhesti ka eelnõunist, kuid seda ei saadud.

Järwa-Jaanks oli pärendowoll ka majandusühisuse ja tarwitajateühisuste ühinemine, kusjuures tarwitajate ühisus oleks mõnud ille majandusühisuse. Tarwitajateühisuse peakoosolek leidis aga, et pole sõbiw ühisusele uusi kohustusi peale wõtta. Hunwiga oodatakse nüüd, kuidas majandusühisus oma tegewust arendab. Nõrkad nii wõiga ei olda wanti.

Hispaaniast Türile „anesid“ püüdma.

16-aastane hispaanitar werand miljoni eest pandiks.

Neil päewil sai Türi wäikebaupnees J. K. Hispaaniast, Barcelonast kirja, mille ka awas suure umbusaldusega, kuna ei teadnud endal olewat ühtki tuttawat ega sugulast, kes saks Hispaanias. Ümbrikus oli sahtateelne, masinal paljundatud kiri, kus wäga wiisakas woonis selletatakse, et kirja saatja on langenud pankrotti ega saa enam kätte oma Schweitsi pangas olewat raha (340.000 schweitsi franki, eesti rahas umbes 6 miljonit senti). Selle kätteseamine aga nõuab kulusid umbes 16.000 Hispaania peseta, (eesti rahas umbes weerand miljonit senti) mida siis palutakse ligi wõita ja Hispaaniasse sõita. Kui raha pangast käes, lubab kirja saatja kolmandiku sellest waewatasuks aitajale. Seni aga, kui ta sekeldab, raha pangast kätteseamisega „aitaja“ käest laenatud raha abil, annab pandiks oma ainukese 16-aastase tütre.

Et anda lähemaid andmeid selles asjas, palub kirjasaatja wastata telegrammiga, ...ile tehti ka kirjale oli juurde lisatud. Telegrammi kättesaamisel ja ... asjast lähemalt.

Igatahes on siin tegemist „hanede“ püüdmisega. Kuuldawasti on ka mujale Gestis sarnaseid kirju saabunud. ... kirjasaatja sai sarnase tõrse K. aadressi — on kiistaw ja imelik.

Warastati keedukatlaid.

Mõni päew tagasi warastati Türil Miina Tederschmidtil lukustamata ruumist kaks malmist katelt — üks 24 ltr. ja teine 96 ltr. mahutawusega. Katlad olid pliidisse sissemüüritud, kust nad waraste poolt wäljakangutati. Tederschmidtt kahju 14 krooni.

Lõhkus purjuspäi aeda.

Türil, Weski uul. 5 elaw Aug. Bachmann kaebas politseile, et Werner Siibert on ilmunud ühel õhtul purjuspäi ta elukorteri juurde, rikkudes rahu. Hiljem purustas weel aia.

Kaks naist surid jaama ooterumis.

üks Esnas, teine Türil. Nimekaimude elulõpp südamenõrkusest.

Neljapäewa hommikul suri Esna raudteejaamas Juulii Tauden, 30 a. wana, pärit Ammuta küljest.

Ta oli jaama tulnud, et rongile minna. Rongi oodates haigestus aga äkitselt nii rasketsti, et kohale kutsuti jsk. arst dr. Jürisson. Warsti heitis naine siiski hinge.

Arst konstateeris südame nõrkust.

Samalaadilise juhtum oli kolmapäewa pealelõunal Türil.

Siin suri ella 3 paiku jaama ooterumis südamenõrkusse Käru wallast, Kullima küljest pärit olew Juuli Michells, 51 a. wana. Michells oli jaabunud abikaasa saatel lõunase rongiga Kärust ning pidi Türilt hõima autoga edasi Paide haigemajja. Enne kuum tabas Michellit mõni minut peale Türile jõudmist. Ohtu wiidi Michellse laip tagasi Kärusse. Michells põdes raskekujulist südamehaigust, mis tingis ta südamenõrkuse.

Mida tehakse tänawu Järwa teedel.

Teedekapitali arwel tehtawate tööde kawa eelolewaks hooajaks. — Kokkusurutud kredittidele waatamata laiaulatuslikud tööd teede paremale järjele tõstmiseks.

Rahwuswaheline magistraal läbi Järwamaa.

Maawalitsuse teedeosakonnal on walminud tööde kawa eelolewaks hooajaks. Kuigi wastawaid summe kärbitud, wõib kawa järele loota, et Järwa teed ka tänawu jälle korraliku hoolitsemise osaliseks saawad ja nende üldine seisukord märksa tõusma peab.

Paide—Türi teele on ette nähtud kunstliku kruusa peale panemine kogu pikkuses, kilomeetri kohta 100 kantmeetrit.

Türi—Särewere—Retla teele pannakse samuti kunstliku kruusa, kuna Taikse piirkonnas kõrgete teed 4 klm. pikkuselt kiwikillustikuga. Lõpetatud teel parandatakse ka warem kiwikillustikuga tehtud osi, milleks kiwikillustikku ettenähtud 800 kantmeetrit.

Särewere—Rae teel tehakse teeosa Särewere mõisa juures killustikteeks paekiwi pakalaasi alusel, 1 klm. ulatuselt. Laupa—Särewere wahel kruusatatakse halwemaid kohti, samuti parandatakse warem killustikuga tehtud kohti, kus seda tarwis. Sama laadi on ka tööd Rae—Laupa wahel. Raepoolses otsas kactakse aga äärmiselt kiiwane teeosa sawise kruusaga.

Luisu—Raukla teel jatkub halwemate kohtade sõõriidega (hagudega jne.) täitmine. Ka pannakse siia kiwikillustikku, milleks ette nähtud 400 k.=mtr. hulk.

Türi—Käru—Lelle tee saab tugewalt kruusa.

Käru—Wändra teele pannakse aga Käru-poolsesse otsa killustikku, wõib olla aga ka kruusa.

Paide—(Auna)—Tallinna tee korrashoiule pannakse eriline röhku, kuna see teisest küljest Mäo—Koigi kaudu ka ühendusteeks Tallinna—Tartu ja Tallinna—Wiljandi wahel, ning peale selle rahwuswaheliseks magistraalteeks.

Annast kuni Harju piirini pannakse tugewalt kruusa, samuti ka kunstliku kruusa. Anna ja Mäo risttee wahele pannakse kiwikillustikku ja kunstkruusa.

(Paide)—Mäo—Koigi—Wiljandi tee saab kunstliku kruusa, kuna Põhjaka juures olew kiwitee osalt ümber sillutatakse.

Koigi—Päinurme—Rutikwere teele pannakse tugewalt kiwikillustikku. Hädaabitöödel walmistati Päinurme end. mõisahoonetest kiwikillustikku umbes 2000 k.=mtr. Huulsi juures tehakse teele paekiwi pakalaasi alus, Päinurme juures aga pae- ja raudkiwidest.

Päinurme—Wauli—Wao teele pannakse kiwikillustikku Abaja küla piirkonnas. Selleks on ette nähtud 550 kantmeetrit.

(Paide)—Mäeküla—Koeru—Rake teele pannakse 500 k.=mtr. killustikku Palu ja Sargwere ladudest, samuti Kahala ja Müüsleri wahel kuni Wäinjärwe walla piirini. Killustikku ja kruusa saab ka tee Koeru teemeistri piirkonnas, s. o. kuni Rakeni killustikku 1450 k.=mtr.

Paide—Wäätsa—Piiumetsa teele pannakse Wäätsa end. kiwiwaremete lammutamisest saadud kiwikillustikku kuni Reopalust kuni Wäätsa teeristini, 1000 k.=mtr.

Paide—Kiwila teele pannakse paekiwi killustikku 200 k.=mtr.

Paide—Aegwiidu teele pannakse Aravete juures kruusa, **Kaalepitsi—Wiitsuni**, 900 k.=mtr. killustikku, **Wiitsust—Mäoni** 500 k.=mtr. killustikku, **Aegwiidu—Aravete** wahele 1000 k.=mtr. kruusa.

Kahala—Sõtla teele pannakse 400 k.=mtr. killustikku. Samuti **Esna—Sõtla** teele.

J.=Jaani—Aravete wahel saab tee samuti killustikku 400 k.=mtr.

J.=Jaani—Wägewa teele pannakse Kuusnani killustikku 450 k.=mtr., ja kruusa 800 k.=mtr., Kuusna ja Wägewa wahele killustikku 900 k.=mtr. ja kruusa 1150 k.=mtr.

Puhmu—Pikewere teele pannakse 500 k.=mtr. killustikku.

J.=Jaani—Ramma—Pikewere teele pannakse killustikku 200 k.=mtr. Ramma wahele.

Kärawete—Ambla tee saab killustikku ja kunstkruusa.

Ambla—Tapa teed parandatakse jällegi killustikuga, milleks ette nähtud 800 k.=mtr. suurune hulk, peale selle 150 k.=mtr. kruusa.

Ambla—Undeküla teed kruusatatakse.

Peale ülalnimetatud tööde kestab kogu suwe teede hööweldamine, samuti kaetakse tee äärde kraawe ja asendatakse puutrunpe kiwi-, torutrunpidega.

Uue silla ehitus on ette nähtud Karjaküla—Wändra teele. „Suuresilla“ asemele ehitatakse uus punsild. Körbja teel uuendatakse silla kate. Pondi—Röhu teel uuendatakse silla kate.

Paide teateid.

150 ha kultuurheinamaad.

Paide linnawalitsuse algatusel on eriti tänawu Paide ümbruskonna kultuurtamiseks mõnda ära tehtud. On kaetud mõimeid kraawe. Järjekorras töötajana walmib lähemail päewil Mardisaare kraaw. See, algades Sillaotsa silla juurest, suubub Mäo jõkke allpool Anikõla weskit. Kraaw on õige suur ja kuiwendab umbes 150 ha maaala, muutes selle parimaks heinamaaks.

Kraawi kaewamine algas aprilli alul ja töö üle 400 hädaabitöölise. Kraaw läheb maksma 900 kr.

Restoranipidajad palumad m... alandamist.

Restoranide pidajad esinesid ühise palwega, et restoranide maksu alandataks. Linnawalitsuse ringkondadest kuuldub, et palwe waewalt laiemas ulatuses, s. o. maksu poole wõrra wähendamiseks wastu tulla.

Palwe tuleb arutusele linnawolikogu koosolekul, mis peetakse eelolewal esmaspäewal.

Homme wiilitlasõhtu kesklool.

Ühisgümnaasiumi lastaandik biandmise eelsi poolt korraldatakse homme koolimajas kooli wõiistlasõhtu. Kawalt töötab õhtu huwitawaks kujuneda. Muusikalisi etteandeid segakoorilt, wil. E. Lippandilt, A. Kleinsmannilt, J. Kallaspoolikult, deklamatsioone — algupärandeid wil. Grauberg'ilt ja E. Jürgenilt; nahwatantse naisõpilastelt, kõne wil. P. Wihalemalt.

Loeng wabadusõjast.

Homme, pühap. 23. jkp. korraldab üleriiklise wabadusõjalaste ühingu (mitte wabadusõjalaste liidu) Paide osakond Paides, linnawalitsuse saalis kell 4 p. l. loengu, millest osawõtt on kõigile kodanikele waba. Wabadusõja ajaloo komitee poolt sõidab Tallinnast selleks Paide kõnelema kapten A. Kuusental, kes esineb referaadiga ainel: „Paju lahing 31. jaanuaril 1919. a.“ Kuna ettekande ainestik lästitab möödunud wabadusõitlusest heroilisemat silmapilku, tohiks selle erapooletu käsitamine sõjamehe poolt, kes ise wõtnud nimetatud lahingust tegelikult osa, pakkuda laiemale ringkonnale suuremat huwi.

Samariitlaste kursused.

Eelolewal teisipäewal k. 6 õht. algawad algkoolis samariitlaste kursused. Loenguid peawad dr. Naaris ja dr. Gutfelt. Kõiki asjast huwitatuid palutakse ilmuda loengute alguseks kohale. Osawõtjate soowikohaselt määratakse kindlaks järgmised loengute päewad. Kursustel käsitatakse terwishoidlikke küsimusi, samuti ka esimest abi. Ka on wõimaldatud kursuste lõpul samariitlase eksami andmine.

„Järwapoegade“ loterii

loosimist peetakse homme k. 2 p. wõimlas.

Pärnu uulitsa ümbersõidutuse töö

peale pikemat waheaega algasid neljapäewal. Ümberlaotakse kogu uulitsa ulatuses halwemad kohad.

Paide—Tapa linnadewahelise

käsipalli wõistluse asjus ei oldud neljapäewaks kindlat wastust tapalaste poolt saadud. Sellepärast kaheldi eila, kas wõistlusest asja saab. Kui sellega siiski toime tullakse, algab wõistlus pühap. k. 3 p. l. wõimlas.

üks laineid lööw jalgtee.

Meid palutakse awaldada järgmist, wastuseks hiljuti ilmunud kirjutisele:

„Wõiwalitwaataja“ peaks olema teadlik, et sellal, kui omaaegne „Seidla“ mõis kruuteeris tolle maa-ala taludeks, — põllusse jääw teeosa suunati „Lepiku“ talu elamust — tolle talu tänawasse — maanteeni. Kui lohad ostuteel muutusid pärisomanduseks, siis künti põllusse jääw teeosa üles.

Et jalgtee üldsusele tarwilik ja kasulik — on mõistetaw iseenesestki, kuid et osa teed peaks just põllupidajate wõljaft läbi minema, seda peaks tahtma igaüks, et see on ju ülekohtune. Et teeosa tänawasse wõimisel piirenes umbes 100 kuni 150 sülla wõrra, ei koorma weel elanikke, ega muutu ülepäässamatult tüütawaks.

Mida ingeda „wasstinguks“, — kas „Kõrwalitwaataja“ enese artikli ebawõiklust? Sest Ambla wõlikogu otsustas jaatawalt waid tee selle osa, mis Ambla walla piires, kuid selle osa kohta, mis tallatud põllusse, awaldas arwamist, et see ebaõiglus ja et iga põllumees tunneks kindlustust, et ta kaitstud oleks põllusaagi terwelt kättesaamises.

Mida oli warjata allkirjade korjamisel? Just asja wõelikust! Sest igal allakirjutajale selgi, et oma allkirjaga tõendab waid tee kauaegsest olemasolu, kuna kirja otsene eesmärk sootuks wastupidine, — see nõudis teeosa awalikuks teeks arwamist — ehk teiste sõnadega — nõudis õiguslist wägiwalda — õigustatud tallamist wõõras wõljas, — ja just seda warjati allkirjade korjamisel, sest mõni allakirjutaja awaldas isegi telefonitteel wallawalitsusele kahetsust pärast selgunud olukorra ees.

Kuid küdsond naabreid ja rõhutan just kiuslikud naabrid tunnewad hõõguwat headmeelt wõõras wõljas sumamisest, sest see allkirjade korjamise krempel on alguse saanud just mõne kiusliku naabri kättemaksuihast, kuna Albu elaniktonnas liigub arusaamine, et tõukets olnud ühe naabri wanawõla lahendamine.

Jks.

Hädaabitööd algawad uuesti.

Maawalitsus sai uut krediiti.

Maawalitsusele määrati awalike tööde krediidist uusi summasid, nii et hädaabitöödega jälle uuesti alustatakse. Tööd lähewad käima mitmes kohas.

Wäätsal jatkub end. mõisahoonete lammutamine, Päinurmes wiiakse lõpule killustiku walmistamine, kuna Huulsis algab kiwide laiali wedu. J.=Jaani ümbruses alustatakse kiwikillustiku walmistamist maanteede äärest olewatest kiwiaedadest. Purdis weetakse teele end. mõisahoonete lammutamisest saadud kiwid. Ambla ümbruses algab kiwide kiompimine killustiku walmistamiseks. Laupal jatkub aga waremete lammutamine tee paranduse materjali saamiseks.

Ringi ümber Järwamaa.

Koeru laat. 19. jkp. peeti Koerus laata, mis halbadele teekele waatamata oli rahwa rohkusest kestmine. Kaupmehi oli eelmiste laatadega wõrreldes wähe ja needki kurtsid halwa läbimüügi üle. Hobuseid oli laatale toodud rohkesti, hinnad märksa tõusnud. Hobuste müüke registreeriti 60 ümber. Paremateft hobustest nõuti 200—280 kr., keskmistest 100—200 kr., jälgudest 90—180 kr., sarbomadest nõuti 40—65 kr. Põrsaid maksid 7—10 kr. Natuke laada äritegewust elustas end. Koeru restorani pidaja A. Lindmanni oksjon, kus mõni asi alghinnast üle poole kallimaks läks. Ka wiina joodi piihade tagatipuna rõõksti, nii et wiinapood oli juba lõunapaiku tühi.

Ambla ja J.=Jaani Paide wõistlema. Ambla ja Järwa-Jaani wõrkpalli meeskonnad on wõusoleku awaldanud 30. jkp. Paide jõuduks, et siin kohata Paide parimate korwpalli meeskondadega.

Rõõwkelapüüt Wahnjões. Wiimastel päewatel on Wahnjões hoos rõõwkelapüüt. Iga päew on jõekallastel liikumas inimesi ahingite ja isegi pitsidega, hõwitades jõest kala pea wiimseni.

Mõnda Järwa-Jaanist. Järwa-Jaani alewiku wahelised teed on porised. Teid puhastatakse wäga harwa ja mõnedest kohtadest mitte sugugi. Hobustega kõitsad, et põrutusest ära hoida, sõidawad jalgteedel. Politsei käseb küll sõitjate nimed üles anda, wastutusele wõõmiseks, mis teede-seaduse alusel wõimalik.

Tuletõrje juhatus otsustas maawolikogu sundmäärusele täitmise järelwalwel teostada, milleks ühes politseiga elamute tuletohad järele waadatakse, niisama ka nõutawate abinõude olemasolekut, nagu redelid, pootshaagid, aamid jne. Järelwaatamine algab maikuus. Mõeldakse ka tulekahju häire kellad traaditeel 10—12 tuletõrujatele sisse seada, Paides algatatud mõte järele.

Bussiga sõbraj pea lõhki. Tamsalus jattusid piihade ajaj pummeldades tüüli Heinrich Wildersen ja H. Wentsel, kusjuures Wildersen löi Wentselile bussiga pähe elukardetawa haawa: nuga tungis wasaku silma ja kõrwa wahelt sisse ja kukkatagant wäljа, purustades kõrwa tahaks. Haawatu toimetati haigla, kuna lööja wahistati.

Ambla kroonikat.

Meierei töötab igapäew. Talwekuudel töötas Ambla meierei wähese piimahulga tõttu ülepäewiti. Piimahulga suurenemisega alustati alates 20. jtp. tööd jällegi igapäew.

Pahameel kinopublikus. Amblas korraldati 3. pühal tuletõrje ühingu poolt kino-õhtu. Kuna kawas oli suurfilm „Läänerindel muutuseta“, kogunes etendusele waatamata kõrgendatud piletihindadele ligi paarsada inimest. Suur oli aga kinokülastajate pahameel, kui film järjekindlalt katkes. Nõuti isegi piletiraha tagasi ja lubati tulewikus mitte enam kinoõhtuid kõlastada.

„Lõbus peremees“ Ambla lawal. 17. jtp. kanti Amblas haridusseltsi näitetrupi poolt ette J. Akurateri 4-waat. kom. „Lõbus peremees“. Näitetrupp esines sel puhul täiesti uues koosseisus, millele waatamata mäng ladusalt ja hoogsalt ette kanti. Silmapaistwamateft kujudest wõiks nimetada Grotoni ja Anettet (hr. Lensmann ja prl. Lunts), samuti Mariannot (prl. Tulwer). Ka wähemate osaliste debütee õnnestus kõigiti, kuigi osalt tunda andis mõne tegelaje juures liikumuse ja ilmekuse puudus. Üldiselt wõis mänguga täiesti rahule jääda. Samuti tuleb heaks kiita näitetrupi juhatuse algatust koosseisu täiendamiseks, mille tõttu trupp on suurenenud mõnegi andeka noorega. Publikut oli peol keskmiselt, peokassa näitas paarikümnekroonilist ülejääki.

Taluraamatupidamise kursused Paides.

Eile lõppesid Paides kolm päewa kestnud taluraamatupidamise kursused. Osawõtjaid olt 13. Kursuseid juhatas põllutõõloja taluraamatupidamise talitusest hra Orman.

Põllumeeste loterii teise loosimise peawõit läks Koiolasse.

Tartu Põllumeeste seltsi loterii teise loosimise peawõitja ilmus neljapäewal wõidu järele. Wõitjaks osutus 54-aastane taluomanik Jaan Roosiku Koiola wallast. Peawõit 500 kr. maksti peale seadusekohase protsendi mahaarwamise ennelihtsa wõitjale wälja.

Järgmine loosimine on 1. juunil.

Politseikroonikat.

Esna tulet. ühingu Rahala osakond korraldas Karedal registreerimata tantsuõhtu. — Jalalõpel elutsj. W. Tohu leidis J.-Jaani—Jalalõpe welt 40-kilose koti nisu. Leid anti omanikule, Albu w. elutsj. M. Reiserile wälja. — Wisusti kõlas elutsj. J. Tollmann pummeldas Koerus. Koju tulles leidsid kodused, et mees koju sõiduks wõõrast hobust kasutanud ja oma hobuse Koeru jätnud. Selgus, et mees Kalitsas elutsj. Joh. Kabritsa hobusega sõitu teinud. — Norra as. elutsj. J. Ordermann tabati Udewa as. B. Maydelil koorma heinte warguselt. — Proedi as. J. Pärtelpoeg müüs ära arestitud lehma. — Sargweres elutsj. Ed. Lemberg leidis Paides oma wankrist rahatasku, mis kuulus Jaan Marksingule.

Kiriklikke teateid.

Paide kirik. Homme, 23. jkp. kell 11 homm. jumalateenistus. Õp. G. Berli.

Anna kirik. Homme, 23. jkp. kell 11 homm. kõstrijumalateenistus.

Surma läbi lahkunud kaasvõitlejat

Woldemar Seerman'i

leinab **Palu Vabataht. Tuletõrje Ühing.**

Ärasaatmine Palust 23. skp. kell 10 h. Peetri kalmistule.

Varakult maamulda varisenud kaasvõitlejat

Hugo Lauk'i

mälestab

Esna Vabat. Tuletõrje Ühingu Peetri osak.

Paide nööritehas

vahetab ja valmistab köie- ja ohjanööri linadest ja linade vastu. **Ostab kõva kiuga puhastatud ja murtud (masindatud) linu.**

Soovitab kõiksugu põllumajanduse nööre ja koetud masinarihmu. Perenaistele pesu- ja põrandariide nööre. **Saadaval jalg-, käsipalli ning tennisplatsi nöörvõrke. Samas müüa häid aasaheinu.**

Soovitame põllumeestele kõrgo väärtusega

ristikheina ja timoti seemneid

ning kõiki aiavilja seemneid

A. Linkhorsti Taani seemnevilja ärist.

J. Leithammel Paides.

Müüa häid liblikõisliste seguga

aasaheinu,

hinnaga 50 senti puud. Einmanni vald, Aavere-Mäetaguse küla. Tagametsa. Samas võetakse suveks mullikaid aasamaale.

P. Haabermann.

Juhuslikult odavalt müüa

talukoht

keskmine suurus. Järva-Jaani raudteejaamast 10 kilumeetrit. Teateid sõab Järva-Jaanist pr. M. Roosilehe kauplusest.

„Järwa Teataja“

on Järwamaal

kõige loetawam

ajaleht.

Vajatakse kohe

teenijat,

kes talutööd tunneb. Küsida Järva-Jaanis, A. Spirkelt, telefon nr. 23.

Neiud, 17—27 a.

Teiega tutvuks meeleldi 3 noormeest. Kirjad soovitav ühes eluloo kirjeldusega ja võimalust mööda ühes fotoga, mis mittemeeldivuse korral ausasti tagasi saadetakse. Tapa, Kuru k. pk., kevad, suvi, sügis.

Müüa

lüpsilehm,

poegib aprilli kuulõpul. Ammutas, Kesneri juures

Kiires korras

müüa maja

väikse krundiga. Paidest ½ klm., Kriilevälja külas, V. Kreim.

Vajan kohe

teenijat,

kes hästi keeta oskab. Teateid saab selle lehe talitusest.

Soovin osta kohemaksetava raha eest

päristalu.

Soovitav suurema metsaga. Teateid palutakse saata 1. maini Paide, postkast nr. 26.

Odavad hinnad! **Perenaised!** Hea tõõ!

Teie soov on, et odava hinna eest saaksite võimalikult hea tõõ. Peamiseks nõudeks koduriide juures on, et riie ei haiseks ega tolmu endasse kinni ei võtaks. Selleks on aga vajalik kangaste **korralik puhastamine saastast ja ket.-rasölidest.** Värv **ei tohi pleekida** ega **määrida.** Seda kõike **võimaldab** Teile oma kauaaegsete kogemuste ja katsetega

rüdevärvimise tööstus

T. Lang (asutatud 1901. a.).

Türil, Vabriku uul. nr. 1, tel. 37. Proovige, sest oma silm on kuningas

Vastuvõtukohad: Paides, Hra A. Adelheidt, Turuplats nr. 12. **Järva-Jaanis,** Hra Edgar Veltmann. **Peetris,** Pr. A. Caipuse kauplus. **Aravetes,** Hra Ed. Puurmanni kaupl. **Annas,** Hra A. Sagari kauplus.

A.S. „Ühiselu“ trükk, Tallinnas